

**Załącznik nr 1 do uchwały Nr XXXII/188/2010
Rady Gminy Dominowo
z dnia 27 maja 2010 r.**

GMINA DOMINOWO

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
ZE ZMIANAMI**

2010 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy ze zmianami, zostało sporządzone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennego (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.). Obejmuje tereny leżące w granicach gminy.

Zespół opracowujący studium ze zmianami.

IT P Biuro Inwestycji Technologii i Planowania Przestrzennego Sp. z o.o.	
GENERALNY PROJEKTANT	mgr inż. Iwona Monkiewicz członek ZOIU nr Z-153
Zespół projektowy:	mgr Ewa Mendel członek ZOIU nr Z-452 mgr Olga Bystrzycka mgr Monika Skrzypczak mgr Przemysław Ciesiółka tech. arch. Szymon Kobierski mgr Filip Sokołowski mgr Karol Waldmann mgr Tomasz Wojciechowski

Informacje dotyczące korzystania z tekstu studium ze zmianą:

- Pogrubienie czcionki - oznacza wpisanie nowego słowa lub wyrażenia,

- **Wykreślenie i kursywa w nawiasie** - oznacza usunięcie z tekstu słowa, wyrażenia lub fragmentu tekstu.

Spis treści

1. WSTĘP	6
1.1. Podstawa opracowania	6
1.2. Zespół autorski	6
1.2A. Zespół autorski zmiany	6
1.3. Materiały składające się na całość opracowania	6
1.4. Materiały wejściowe.....	7
1.5. Zakres czynności formalno-prawnych.....	8
1.5A. Tryb formalno prawny przeprowadzenia studium ze zmianami.....	8
1.6. Zadania „Studium...”.....	8
1.6A. Cel i zakres opracowania studium ze zmianami.....	9
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE.....	10
3. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO	11
3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna.....	11
3.2. System osadniczy.....	11
3.3. Warunki przyrodnicze i stan środowiska	12
3.4. Środowisko kulturowe	20
3.5. Sytuacja społeczna gminy	24
3.6. Sfera gospodarcza	28
3.7. Komunikacja	30
3.8. Infrastruktura techniczna	31
4. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY.....	33
4.1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego zainwestowania terenów..	33
4.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z przeznaczenia terenów	34
4.3. Przyrodnicze uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy.....	34
4.4. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z wartości kulturowych.....	35
4.5. Społeczne i gospodarcze uwarunkowania rozwoju gminy	36
4.6. Uwarunkowania rozwoju gminy w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.....	37
5. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY	41
5.1. Cele rozwoju gminy	41
5.2. Podział przestrzeni gminy	41
5.3. Zasady i kierunki rozwoju struktur funkcjonalno-przestrzennych	42
5.4. Zasady ochrony środowiska przyrodniczego i kierunki jego kształtowania	42
5.5. Zasady ochrony dóbr kultury	46
5.6. Kierunki i zasady rozwoju gminy w sferze społecznej i gospodarczej	47
5.7. Kierunki i zasady rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej	50
6. USTALENIA DLA POSZCZEGÓLNYCH FORM ZAGOSPODAROWANIA TERENU	52
Tereny zabudowy mieszkaniowej.....	52
Tereny działalności gospodarczej	53
Tereny o funkcjach mieszanych	53
Pozostałe tereny przeznaczone pod zainwestowanie.....	53
Infrastruktura techniczna	54
Rolnicza przestrzeń produkcyjna	54
Etapowanie realizacji.....	54
7. SYNTeza ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOMINOWO ZE ZMIANAMI.	55
7.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów.	56
7.1.1. Obszary położone w Dominowie	56
7.1.2. Obszar położony w Dominowie.....	56

7.1.3.	Obszar położony w Sabaszczewie.....	56
7.1.4.	Obszar położony w Gieczu oraz w Chłapowie.....	56
7.1.5.	Obszar położony w Gieczu.....	57
7.1.6.	Obszar położony w Gieczu.....	57
7.1.7.	Obszar położony w Nowojewie.....	57
7.1.8.	Obszar położony w Bukowym Lesie, obręb geodezyjny Mieczysławowo.....	57
7.1.9.	Obszar położony w Borzejewie.....	57
7.1.10.	Obszar położony w Gablinie.....	57
7.1.11.	Obszar położony w Orzeszkowie.....	57
7.1.12.	Obszar położony w Rusiborku.....	57
7.1.14.	Obszar położony w Dzierznicy.....	57
7.1.15.	Obszar położony w Szrapkach.....	57
7.1.15.	Obszar położony w Marianowie.....	57
7.2.	Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy.....	57
	Tereny z wiodącą funkcją mieszkaniową.....	57
	Tereny z wiodącą funkcją przemysłowo – gospodarczą.....	58
	Tereny rolne i rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz tereny rolno – przemysłowe.....	59
	Tereny o funkcjach mieszanych.....	60
7.3.	Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	60
7.4.	Obiekty i obszary chronione na podstawie przepisów szczególnych.....	61
7.5.	Wytyczne do infrastruktury technicznej.....	61

1. WSTĘP

1.1. Podstawa opracowania

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139).
- Uchwała Nr V/33/99 Rady Gminy Dominowo z dnia 19.02.1999 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dominowo”.
- Umowa-zlecenie nr 2/3/99 zawarta między Zarządem Gminy Dominowo a generalnym projektantem „Studium...” z dnia 26.04.1999 r.

Podstawę prawną studium ze zmianami stanowi ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.), na podstawie której została podjęta uchwała Rady Gminy Dominowo:

- Nr XI/71/2008 z dnia 28 lutego 2008 r.
- Nr XV/96/2008 z dnia 28 sierpnia 2008 r.

1.2. Zespół autorski

- mgr inż. arch. Krzysztof Wiza – generalny projektant planu,
- mgr Anna Zielińska – program i czynności formalno-prawne,
- mgr Małgorzata Czerniak – ochrona i kształtowanie środowiska przyrodni-czego,
- mgr Janina Łyszczak – program,
- mgr Mateusz Krygier – środowisko kulturowe,
- mgr inż. Halina Juszczyk-Kościelska – zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków,
- mgr inż. Zenon Sprada – komunikacja i energetyka.

1.2A. Zespół autorski zmiany

- mgr inż. Iwona Monkiewicz – generalny projektant,
- mgr Ewa Mendel
- mgr Olga Bystrzycka
- mgr Monika Skrzypczak
- mgr Przemysław Ciesiółka
- tech. arch. Szymon Kobierski
- mgr Filip Sokołowski
- mgr Karol Waldmann
- mgr Tomasz Wojciechowski

1.3. Materiały składające się na całość opracowania

Końcowy dokument „Studium...” zawiera:

- część graficzną, którą stanowi plansza pt.: „Gmina Dominowo – studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” w skali 1:10.000 wraz z planszą uzupełniającą – „Środowisko kulturowe”,
- część tekstową, z której uchwaleniu podlegają:
 - rozdział V – Kierunki rozwoju przestrzennego gminy,
 - rozdział VI – Ustalenia dla poszczególnych form zagospodarowania przestrzennego,

- dokumenty formalno-prawne,
- materiały inwentaryzacyjne, analityczne i studialne wykonane w ramach prac nad „Studium...”.

1.4. Materiały wejściowe

- Podkłady sytuacyjno-wysokościowe w skali 1:10.000; opracowanie topograficzne – 1978 r., kartograficzne – 1980 r., Okręgowe Przedsiębiorstwo Geodezyjno-Kartograficzne w Poznaniu.
- Zdjęcia lotnicze w skali 1:10.000 wykonane w 1996 r. przez Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
- Obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Dominowo z 1992 r.
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wykonane do 1995 r. i od tego roku oraz wykaz terenów objętych uchwałami o podjęciu prac nad planem.
- Wytyczne z Planu zagospodarowania przestrzennego woj. wielkopolskiego.
- Materiały statystyczne publikowane.
- Wykaz obiektów objętych ochroną konserwatorską; oprac.: Państwowa Służba Ochrony Zabytków w Poznaniu.
- Wykaz obiektów archeologicznych objętych ochroną; oprac.: Poznańskie Towarzystwo Prehistoryczne.
- Informacje z serwisu samorządowego BAZAGMIN.PL.
- „Miasta i gminy województwa poznańskiego – J. Pietrzyk, wyd.: Wielkopolskie Towarzystwo Kulturalne.
- Wytyczne w zakresie komunikacji zgłoszone do „Studium...” przez:
 - Generalną Dyрекcyję Dróg Publicznych, Oddział Zachodni w Poznaniu,
 - Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu.
- Wytyczne w zakresie infrastruktury technicznej zgłoszone do „Studium...” przez:
 - Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Zachód Spółka z o.o. w Poznaniu,
 - Energetykę Poznańską SA w Poznaniu,
 - Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA, Wielkopolski Okręgowy Zakład Gazownictwa w Poznaniu,
 - Telekomunikację Polską SA w Poznaniu.
- Gmina Dominowo – Ochrona i kształtowanie środowiska, WBPP Poznań 1990 r.
- Mapa geomorfologiczna 1:100.000, WBPP wg opracowania L. Pilarczyka.
- Mapa hydrograficzna – arkusz Środa, OPGK.
- Atlas Hydrograficzny Polski w skali 1:200.000, IMGW Warszawa 1980 r.
- Problematyka przyrodnicza w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – IGPIK, Warszawa 1997 r. pod redakcją M. Teissere-Sierpińskiej.
- Balcerkiewicz St., Wątenka M. – Fitokompleksy krajobrazowe i ich znaczenie w studiach nad koncepcją sieci wieloprzestrzennych obszarów chronionych Środkowej Wielkopolski – Badania Fizjograficzne nad Polską Zach., PTPN T. XLII seria B, Poznań 1993 r.
- A. Woś, Klimat Niziny Wielkopolskiej, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1994 r.
- Merling L., Prawo ochrony środowiska – Wydawnictwo Prawnicze LEX.
- Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych województwa poznańskiego w ujęciu gminnym, Miasto i Gmina Dominowo – Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu „PROXIMA” SA Oddział w Poznaniu, Poznań 1996 r.
- Warunki przyrodnicze produkcji rolnej, woj. poznańskie – IUNG Puławy, 1989 r.
- Kondracki J. – Geografia regionalna Polski, PWN Warszawa 2000 r.
- Parki zabytkowe miasta i gminy Dominowo, wytyczne do opracowań planistycznych i realizacyjnych – I. Goryńska, WGP UW w Poznaniu.

- Ostoje ptaków w Polsce, Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Gdańsk 1994 r.
- Inwentaryzacja ujęć wód podziemnych wraz z inwentaryzacją a zwierciadła wody na terenie Poznańskiego Dorzecza Warty w podziale administracyjnym – gminnym, Gmina Dominowo – PG we Wrocławiu „PROXIMA” oddział w Poznaniu 1966 r.
- Koncepcja sieci Natura 2000 w Polsce – Raport końcowy Phare, czerwiec 2001 r.
- Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA, Fundacja IUCN Poland, Warszawa 1995 r.
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 1999, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2000 r.
- Ruch drogowy 2000 r., Biuro Projektowo-Badawcze Dróg i Mostów Spółka z o.o., Warszawa 2001 r.
- Studium generalne Zb. Giecz i stawów rybnych w rejonie Nekli, Hydroprojekt, Centralne Biuro Studiów i Projektów Budownictwa Wodnego, 1977 r.
- K. Falińska, Ekologia Roślin, PWN 1996 r.
- Warunki przyrodnicze produkcji rolnej woj. poznańskiego, IUNG Puławy, 1989 r.
- Zasobność i zanieczyszczenie gleb, stan na rok 2000, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2001 r.
- L. Mroczkiewicz, Podział Polski na krainy i dzielnice przyrodniczo-leśne.

1.5. Zakres czynności formalno-prawnych

- 14.02.99 r. – podjęcie przez Radę Gminy Dominowo uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium...”,
- 26.04.99 r. – podpisanie umowy na opracowanie „Studium...”,
- rozestanie zawiadomień o przystąpieniu do opracowania „Studium...”,
 - robocze spotkania z Zarządem Gminy w celu uzgodnienia projektu,
 - opiniowanie projektu przez jednostki ustawowo zobligowane,
 - przedłożenie projektu Radzie Gminy Dominowo dla uzyskania wstępnej akceptacji,
 - uchwalenie „Studium...” przez Radę Gminy Dominowo (Uchwała Nr III/18/02 Rady Gminy Dominowo z dnia 27.12.2002 r.).

1.5A. Tryb formalno prawny przeprowadzenia studium ze zmianami

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dominowo ze zmianami zostało sporządzone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennego (Dz. U. Nr 80, poz.717 z późn. zm.), zwanej dalej upzp.

Na podstawie uchwały Rady Gminy Dominowo: Nr XI/71/2008 z dnia 28 lutego 2008 r., oraz uchwały Rady Gminy Dominowo: Nr XV/96/2008 z dnia 28 sierpnia 2008 r. zgodnie z art. 11 upzp, zostały przeprowadzone procedury sporządzania studium.

Wobec wyczerpania procedury planistycznej, projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, obejmujący zmiany w ww. miejscowościach (wraz z listą nieuwzględnionych uwag, jakie wpłynęły w trakcie wyłożenia), został przedstawiony, Radzie Gminy Dominowo, do uchwalenia.

1.6. Zadania „Studium...”

Podstawowym celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest określenie polityki przestrzennej, jaką należy prowadzić. Będzie to jedyny dokument planistyczny sporządzony dla całego jej obszaru gdy straci swą moc

obowiązujący obecnie miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Dominowo.

Przedmiotem studium są treści dwojakiego rodzaju:

- diagnoza stanu istniejącego i uwarunkowania rozwoju gminy, które – zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym – wynikają głównie z:
 - dotychczasowego przeznaczenia, istniejącego zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
 - występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
 - stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - prawa własności gruntów,
 - jakości życia mieszkańców,
 - zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- kierunki rozwoju przestrzennego i zasady polityki przestrzennej, a więc – zgodnie z art. 6 ust. 5 ww. ustawy – w szczególności:
 - obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego,
 - lokalne warunki środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
 - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej w tym wyłączone z zabudowy,
 - obszary zabudowane, ze wskazaniem terenów wymagających przekształceń i rehabilitacji,
 - obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem terenów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
 - kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków,
 - obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

Studium winno wydobyc związki między rozwojem przestrzennym gminy a podstawami jej rozwoju społeczno-gospodarczego, określonymi w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego”, która powinna być opracowana.

Studium jest najważniejszym punktem odniesienia i źródłem informacji koordynacyjnych dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, nie tylko w sensie formalnej spójności tych dokumentów, ale racjonalnej zgodności działań i konsekwentnej realizacji obranych w studium kierunków rozwoju przestrzennego gminy.

Jako ostatnie z podstawowych zadań studium można wymienić promocję rozwoju gminy. Ponieważ studium jest dokumentem zawierającym bardzo szeroki zestaw informacji na temat środowiska gminy, jej społeczności i gospodarki, może stanowić podstawę dla sporządzania programów gospodarczych i inwestycyjnych oraz opracowania ofert ukierunkowanych na potencjalnych inwestorów.

1.6A. Cel i zakres opracowania studium ze zmianami

Podstawowym zadaniem zmiany studium w wybranych fragmentach gminy jest dostosowanie się do obowiązujących przepisów oraz zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej. Ponad to dla ochrony istniejących na terenie miejscowości: Giecz i Chłapowo, obiektów historycznych, wprowadza się zmiany w zagospodarowaniu, mające na celu popularyzację tego miejsca oraz stworzenie możliwości dla rozwoju funkcji usługowej związanej z zaspokojeniem potrzeb zwiedzających.

2. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

Położenie i powierzchnia gminy

Gmina Dominowo jest jedną z 5 gmin powiatu średzkiego i leży w jego północno-wschodniej części.

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy Dominowo leżą gminy:

- Środa Wlkp. z powiatu średzkiego,
- Kostrzyn z powiatu poznańskiego,
- Nekla, Września i Miłośław z powiatu wrzesińskiego.

Dominowo jest jedną z najmniejszych gmin wiejskich i miejsko-wiejskich województwa wielkopolskiego. Jego powierzchnia wynosi 79,3 tys. ha, w tym:

grunty orne	-	6.389 ha	=	80,5%
sady i ogrody	-	13 ha	=	0,2%
łąki i pastwiska	-	411 ha	=	5,2%
lasy	-	588 ha	=	7,4%
pozostałe grunty	-	531 ha	=	6,7%

System powiązań zewnętrznych

Gminę Dominowo z sąsiednimi obszarami łączą naturalne formy przyrodnicze oraz elementy zainwestowania, z których najważniejszym dla mieszkańców jest komunikacja.

Jedyna droga wojewódzka – nr 432 Leszno – Śrem – Środa Wlkp. – Września, biegnie poza Dominowem, co dla gminy nie jest korzystne. Natomiast ważną rolę odgrywa droga powiatowa Środa Wlkp. – Dominowo – Nekla.

Gmina Dominowo położona jest poza istniejącym systemem obszarów chronionych, który obejmuje wyższe formy ochrony przyrody tj.: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. Mimo to rzeka Moskawa w lokalnym systemie przyrodniczym gminy i powiatu stanowi ważny korytarz ekologiczny łączący kompleks „Lasów Czerniejewskich” z Pradolina Warszawsko-Berlińską. Dolina Moskawy zapewnia spójność przestrzenną pomiędzy istniejącymi obszarami chronionymi, tworząc powiązania przyrodnicze między nimi oraz przyczynia się do prawidłowego funkcjonowania korytarzy ekologicznych.

Ludność

Wg danych Urzędu Statystycznego w 2001 r. gmina Dominowo liczyła 2,8 tys. mieszkańców (mniejsze pod względem zaludnienia w woj. wielkopolskim są tylko 2 gminy miejskie – Obrzycko i Sulmierzyce oraz 2 wiejskie – Czajków i Powidz). Wskaźnik 36 osób/km² powierzchni gminy, przy średnim dla województwa 112 osób/km², stawia ją w rzędzie gmin o najniższym zaludnieniu.

Sieć osadniczą gminy tworzy 28 jednostek osadniczych, w tym 19 wsi sołeckich (18 obrębów geodezyjnych).

Wiodące funkcje

Wiodącą funkcją zarówno całej gminy jak i poszczególnych wsi jest funkcja rolnicza. Poza nią, jako wyróżniającą, można wskazać funkcję usługowo-administracyjną ośrodka gminnego – Dominowa.

3. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Gmina Dominowo pod względem krajobrazowym to monotonna równina użytkowana rolniczo z niewielkimi enklawami leśnymi. Dzielą ją słabo zaznaczone w terenie doliny cieków, z których najważniejszym jest rzeka Moskawa i z uchodzącym do niej Potokiem spod Pławiec (Zagajskim Potokiem).

Obszar gminy jest wyraźnie wyciągnięty w kierunkach północny-zachód – południowy-wschód, z przewężeniami, w których jego szerokość osiąga tylko ca 2,5 i 3,5 km. Taki układ gminy powoduje, że mimo niewielkiej powierzchni jaką posiada i centralnie położonego Dominowa odległość od niego do najdalej usytuowanej wsi – Mieczysławowa – wynosi 9 km.

Główna trasa komunikacyjna, jaką jest droga wojewódzka nr 432 Leszno – Śrem – Środa Wlkp. – Września, przebiega skrajem gminy przez wieś Zberki. Z Dominowa dostępna jest drogami powiatową i gminną przez wsie Orzeszkowo i Rusibórz (5,5 km).

Liczne drogi powiatowe przecinające gminę Dominowo nie koncentrują się w ośrodku administracyjnym, ale tworzą na jej obszarze sieć, ~~której układ zakłócony zostanie realizowaną autostradą A-2/~~ której układ zakłócony został zrealizowaną autostradą A-2. Ważną dla obsługi gminy jest droga powiatowa nr 501 Nekla – Środa Wlkp., w pobliżu której leży Dominowo i do której dochodzi 6 innych dróg powiatowych.

Dominowo – największa wieś gminy, liczy tylko 535 mieszkańców i tym samym nie wyróżnia się specjalnie spośród pozostałych wiejskich jednostek osadniczych. Drugą większą wsią jest Murzynowo Kościelne leżące przy południowo-wschodnim skraju gminy.

Wsie położone w północnej i południowej części gminy wykazują ciężenia do pobliskich miast – Nekli i Miłosławia, ważniejszych w hierarchii jednostek osadniczych od Dominowa i większych od niego.

3.2. System osadniczy

Na sieć osadniczą gminy Dominowo składa się 28 wsi. Geodezyjnie gmina podzielona jest na 18 obrębów geodezyjnych, w ramach których znajdują się następujące wsie i przysiółki:

1. Dominowo	Marianowo, Szrapki
2. Biskupice	
3. Borzejewo	Andrzejpole
4. Chłapowo	
5. Dzierznica	Górzno
6. Gablin	Bagrowo
7. Giecz	Grodziszczko
8. Karolewo	Janowo, Wystawice
9. Kopaszyce	
10. Mieczysławowo	Bukowy Las
11. Murzynowo Kościelne	
12. Nowojewo	
13. Orzeszkowo	Michałow
14. Poświętne Poświętno	
15. Rusiborek	
16. Rusibórz	
17. Sobaszczewo	
18. Zberki	

Sołectwa znajdują się we wszystkich wsiach tworzących obręby geodezyjne oraz w Bukowym Lesie (19 sołectw).

Dla scharakteryzowania wielkości wsi podzielono je na 5 grup:

Tabela nr 1

Grupa wsi	Liczba M ilość wsi % ludności	Wsie
bardzo duże > 1000 M	- - -	-
duże 500 – 1000 M	535 1 18,5%	Dominowo
średnie 200 – 500 M	787 3 27,2%	Dzierznica, Murzynowo Kościelne, Zberki
małe 50 – 200 M	1315 13 45,4%	Bagrowo, Biskupice, Borzejewo, Bukowy Las, Chłapowo, Gablin, Giecz, Kopaszyce, Nowojewo, Orzeszkowo, Rusiborek, Rusi-bórz, Sobaszczewo
bardzo małe do 50 M	256 11 8,9%	Andrzejpole, Górzno, Grodziszczko, Jano-wo, Karolewo, Marianowo, Michałowo, Mieczysławowo, /Poświętne/ Poświętno, Szrapki, Wystawice
	2893 28 100%	

Dominowo jest gminą nietypową, w której ponad połowa ludności mieszka we wsiach małych. Brak wsi bardzo dużych i tylko 1 wieś – Dominowo – zaliczona jest do dużych wsi. Dlatego średnia wielkość wsi jest bardzo niska i wynosi 103 mieszkańców, co znacznie odbiega od średniej dla województwa wielkopolskiego (253 mieszkańców).

3.3. Warunki przyrodnicze i stan środowiska

Położenie fizyczno-geograficzne gminy

Według podziału Polski na regiony fizyczno-geograficzne, opracowanego przez J. Kondrackiego, obszar gminy Dominowo w całości położony jest na terenie makroregionu Pojezierze Wielkopolsko-Kujawskie (315.5), w obrębie mezoregionu Równina Wrzesińska (315.56). Równina wyodrębniona została także przez Pawłowskiego (1931 r.) i Krygowskiego (1961 r.) jako Równina Średzka.

Charakterystyka elementów przyrody nieożywionej

Rzeźba terenu

Gmina charakteryzuje się młodoglacjalną rzeźbą terenu będącą pozostałością działalności lodolodu skandynawskiego. Przeważającą część obszaru gminy stanowi wysoczyzna morenowa płaska o monotonnym krajobrazie, pozbawiona wyższych wzniesień i znacznych zagłębień. Wysoczyzna wyniesiona jest na wysokość 100 – 110 m npm.

Niewielką północną i północno-wschodnią część obszaru gminy zajmują pagórki czołowo-morenowe ostatniego zlodowacenia z wyraźnie zaznaczoną w morfologii terenu kulminacją o wysokości 124,24 m npm w okolicach Górzna. Najniżej położony teren – 90,0 m npm – leży w rejonie Sobaszczewa, w dolinie Wielkiego Rowu. Różnica wysokości między najwyższym i najniższym punktem terenu wynosi 34,0 m. Przy ogólnym słabym nachyleniu

całej powierzchni gminy z północnego-wschodu na południowo-zachód spadki terenu wynoszą 0 – 2%, a tylko miejscami, na zboczach pagórków morenowych, powyżej 5%.

Środkową część obszaru gminy (Rusiborek, Zberki i Orzeszkowo) zajmuje niewielka równina sandrowa, genetycznie związana z ciągiem moren czołowych oscylacji stadiału poznańskiego rejonu Gułtowy – Września. W wysoczyznę morenową wcięta jest dolina rzeki Moskawy z jej dopływami. Wcięcia dolinowe są przeważnie wąskie i płytkie.

Warunki litologiczne i surowce mineralne

Gmina Dominowo położona jest w obrębie monokliny przedsudeckiej. Na utworach permsko-mezozoicznych spoczywają osady młodszych okresów geologicznych: trzeciorzędu i czwartorzędu.

Trzeciorzęd reprezentowany jest przez osady oligocenu (głównie piaszczyste o niewielkiej miąższości), miocenu (z osadami w postaci piasków ilastych i pstrych) i pliocenu (wykształconego w postaci łąw plioceńskich – poznańskich) o łącznej miąższości wynoszącej w gminie 80 m.

Utwory czwartorzędowe to przede wszystkim osady plejstocenu oraz niewielkiej miąższości osady holocenu. Plejstocen to seria utworów lodowcowych – glina zwałowa występująca w dwóch poziomach rozdzielonych warstwami piasku lokalnie z przewarstwieniami żwirowymi. Gliny zwałowe występują na znacznej powierzchni obszaru, w rejonie miejscowości: Nowojewo, Janowo, Dominowo, Chłapowo, Bagrowo, Murzynowo Kościelne, Zberki oraz Orzechowo-Rusiborek. Z utworów holocenijskich (poza glebą i nasypami) występują torfy, mady oraz piaski rzeczne. Spotyka się je głównie w dolinie Moskawy oraz dolinkach drobnych cieków lub w niewielkich rozmiarów zagłębieniach bezodpływowych. Łączna miąższość utworów czwartorzędowych jest nierównomierna i wynosi 20 – 110 m.

Na terenie gminy Dominowo znajduje się 1 udokumentowane (obecnie nieeksploatowane) złoża kruszywa naturalnego „Dzierznica” o zasobach 631 tys. ton.

Gmina położona jest na obszarze występowania wód mineralnych termalnych w utworach jurajskich o temp. 40 – 60°C; są to wody typu wodorowo-węglowo-sodowego. Energia pozyskana z tych wód może być wykorzystana jako lokalne źródło ciepła dla celów komunalno-bytowych, gospodarczo-rolnych lub rekreacyjnych.

Warunki klimatyczne

Obszar gminy Dominowo leży w granicach XV Środkowowielkopolskiego regionu klimatycznego Polski wyznaczonego na podstawie częstości występowania różnych typów pogody.

Cechą charakterystyczną pogody tego regionu jest występowanie znacznej ilości dni ciepłych, a zarazem pochmurnych, ale bez opadu. Podobnie występują częściej dni z pogodą przymrozkową, bardzo chłodną, również bez opadów.

Klimat gminy znajduje się pod wpływem mas powietrza oceanicznego. Charakteryzują się one większą roczną amplitudą powietrza, wczesną wiosną, długim latem, łagodną zimą z małą i krótko trwającą pokrywą śnieżną. Zima trwa tu około 75 dni, a lato około 94 dni. Liczba dni pogodnych wynosi 60, pochmurnych 110. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (+19°C), najzimniejszym styczeń (-1,2°C – 1,5°C) przy średniej temperaturze w ciągu roku wynoszącej +8,5°C.

Gmina Dominowo położona jest w rejonie o najniższym w Polsce opadzie atmosferycznym. Otrzymuje w ciągu roku średnio 499 mm opadu, przy czym stosunkowo niskie wartości charakterystyczne są dla okresu całego roku. Maksimum opadów notuje się w lipcu (781 mm), minimum w lutym (124 mm). Najbardziej wilgotnymi miesiącami są lipiec, czerwiec i sierpień, natomiast najmniej opadów przypada na luty, marzec i styczeń.

Na terenie gminy przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie, natomiast najrzadziej wieją wiatry północne. Średnia prędkość wiatrów wynosi 2 m/sek. Tak więc klimat gminy należy do łagodnych, ciepłych, w pełni sprzyjających produkcji rolnej.

Wody powierzchniowe

Gmina Dominowo leży w obrębie zlewni dwóch rzek: Moskawy i Kopli. W skład zlewni Moskawy (IV rzędu) na terenie gminy wchodzi następujące zlewnie cząstkowe:

- 8a – Moskawa do Zagajskiego Potoku (Potoku spod Pławc) włącznie,
- 8b – Moskawa od Zagajskiego Potoku do mostu na drodze Środa Wlkp. – Miłosław,
- 8d₁ – Wielka (Wielki Rów) do Dopływu spod Mieczysława.

W skład zlewni Kopli (IV rzędu) wchodzi niewielki skrawek północno-zachodniej części gminy.

Osią hydrograficzną gminy jest Moskawa, rzeka nizinna, o średnim spadku 0,9%. Na terenie gminy ma ona charakterystyczny południkowy układ biegu. Źródła jej położone są na obszarze piasków sandrowych w rejonie wsi Nekiłka (gm. Nekla). W okolicach Giecza rzeka otrzymuje niewielki prawobrzeżny dopływ spod Pławc (zwany Zagajskim Potokiem). W części południowo-wschodniej przez gminę przepływają Wielki Rów – lewobrzeżny dopływ Moskawy (uchodzący do niej pod Szlachcinem w gm. Środa Wlkp.) z licznymi drobnymi dopływami prawo- i lewobrzeżnymi.

Cała zlewnia rzeki Moskawy ma charakter rolniczy, a wody wykorzystywane są do nawodnień gruntów ornych i użytków zielonych poprzez systemy piętrzeń. Woda także wykorzystywana jest do prowadzenia gospodarki rybackiej (poza terenem gminy w stawach rybnych Stroszki – Dzierżnica gm. Nekla).

Na terenie gminy brak naturalnych zbiorników wodnych. Sztuczne zbiorniki wodne reprezentowane są przez stawy przeciwpowodziowe, stawy rybne, drobne oczka wodne i małe zbiorniki wiejskie.

Gmina Dominowo położona jest w obszarze należącym do najuboższych pod względem zasobów wód powierzchniowych w województwie. Mało korzystny bilans wodny obszaru zlewni Moskawy skutkuje występowaniem niedoborów wodnych zwłaszcza dla potrzeb rolnictwa. Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych można osiągnąć poprzez wyrównywanie odpływu, co wiąże się z koniecznością retencjonowania wody na obszarach, na których istnieją sprzyjające ku temu warunki hydrologiczne i topograficzne, jak również przyrodnicze (ochrona cennych zespołów roślinnych).

Wody podziemne

Na terenie gminy występują dwa użytkowe piętra wodonośne: czwartorzędowy i trzeciorzędowy, jednak leży ona poza użytkowymi głównymi zbiornikami wód podziemnych (GZWP). Podstawowe znaczenie dla zaopatrzenia gminy w wodę odgrywa poziom trzeciorzędowy.

W obrębie piętra czwartorzędowego wody występują w utworach piaszczysto-zwirowych stanowiących przewarstwienia glin zwałowych. Woda tego poziomu charakteryzuje się niekorzystnymi parametrami: jest nadmiernie żelaziona, posiada znaczą twardość. Jej zasoby nie zaspokajają w pełni potrzeb.

Warstwę wodonośną piętra trzeciorzędowego tworzą różnoziarniste piaski kwarcowe mioceńskie przewarstwione wkładkami węgla brunatnego. Wydajność studni kształtuje się, podobnie jak w piętrze czwartorzędowym, i wynosi $Q = 10 - 40 \text{ m}^3/\text{h}$. Woda jest lepszej jakości, mimo to wymaga uzdatnień dla celów komunalnych.

Znaczenie poziomu wód gruntowych dla celów zaopatrzenia w wodę jest znikome. Poziom ten ujmowany jest tylko w studniach kopanych. Głębokość zalegania wody gruntowej uzależniona jest od wielu czynników, między innymi: opadów atmosferycznych, gęstości sieci rzecznej, budowy geologicznej, rzeźby terenu.

Gleby

Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Dominowo wynosi 72,7 punktów (przy średniej dla województwa wynoszącej 63,4 punktów), stawiając ją

na 45 miejscu w Wielkopolsce. Metoda waloryzacji jest niejako sposobem oceny jakości rolniczych terenów w ujęciu obszarowym. Ocenie wpływu warunków środowiska na produkcję rolną podlegają podstawowe elementy środowiska przyrodniczego: gleby, klimat, rzeźba terenu oraz warunki wodne. To właśnie powiązania pomiędzy poszczególnymi czynnikami tworzą różne układy mniej lub bardziej korzystne dla wegetacji roślin.

Pod względem użytkowania gruntów gmina charakteryzuje się dużym udziałem gruntów ornych i sadów – ponad 78% oraz niewielką ilością użytków zielonych – niecałe 8%. Użytki rolne łącznie stanowią więc ponad 85% powierzchni gminy.

W gminie występują kompleksy glebowo-rolnicze:

- grunty orne:
 - 2-pszenney dobry 16%,
 - 4-żytni bardzo dobry 30%,
 - 5-żytni dobry 24%,
 - 6-żytni słaby 8%,
 - 7-żytni bardzo słaby 8%,
 - 8-zbożowo-pastewny mocny 8%,
 - 9-zbożowo-pastewny słaby 6%,
- użytki zielone:
 - 2z – użytki zielone średnie 38%,
 - 3z – użytki zielone słabe i b. słabe 62%.

Grunty orne to przeważnie gleby brunatne wyługowane, bielice, czarne ziemie i czarne ziemie zdegradowane oraz mursze.

Na obszarze gminy przeważają gleby o odczynie kwaśnym (30% powierzchni użytków rolnych), lekko kwaśne (25%), obojętne (22%), bardzo kwaśne (18%) i zasadowe (5%). Wapnowania, wpływającego korzystnie na właściwości fizyczno-chemiczne i biologiczne gleb, wymaga nieco ponad 50% powierzchni użytków rolnych (konieczne – 15%, potrzebne – 16%, wskazane – 16%, ograniczone – 12%). Zbędne jest wapnowanie 41% powierzchni użytków rolnych.

Rozmieszczenie przestrzenne gleb uwarunkowane jest morfologią powierzchni. Gleby słabe i najstarsze związane są morfologicznie z występowaniem sandru zbudowanego głównie z piasków różnoziarnistych. Są to gleby w kompleksach przeważnie 6 i 7 oraz 9. Dna dolin i obniżen terenowych zajęte są przez łąki, a także gleby w 8 i 9 kompleksie zbożowo-pastewnym mocnym (kl. III i IV) i słabym (kl. V i VI) oraz gleby w 6 i 7 kompleksie żytnio-ziemniaczanym słabym (kl. V) i żytnio-lubinowym (kl. V i VI). Z występowaniem wysoczyzny morenowej (Równiny Wrzesińskiej) związane są gleby wysokich i średnich klas w kompleksie 2 pszenney dobrym (klasy II – III), 4 żytnim bardzo dobrym (klasy IVa – IVb) oraz 5 żytnim dobrym (klasy IVa – IVb). Użytki zielone położone są w dolinach małych rzek, drobnych cieków i niewielkich obniżen terenu.

Gmina Dominowo leży na obszarze glebowo-rolniczego Regionu Średzko-Wrzesińskiego, wyznaczonego zasięgiem występowania zwartych obszarów z glebami bardzo dobrymi i dobrymi. Występują gleby pszenne, pszenno-żytnie i zbożowo-pastewne. Należą one do kompleksów glebowo-rolniczych 2 – 5 (czarne ziemie, gleby brunatne właściwe i bielicowe wytworzone z piasków gliniastych mocnych podścielonych gliną). Region ten charakteryzuje się małym udziałem użytków zielonych i małą lesistością.

Charakterystyka elementów przyrody ożywionej

Szata roślinna

Ważną rolę w otwartym krajobrazie gminy odgrywają zadrzewienia śródpolne, przydrożne, zieleń przywodna, zieleń parkowa, cmentarna, sady i ogrody przydomowe, które spełniają nie tylko funkcję krajobrazową ale także ochronną. Wpływają na kształtowanie lokalnego klimatu obszarów na których występują, podnoszą walory estetyczno-krajobrazowe, spełniają rolę ochronną wiatro- i glebochronną.

Cechą charakterystyczną doliny Moskawy są bardzo liczne i dobrze rozmieszczone zadrzewienia i zakrzewienia przywodne. Roślinność spełnia tu rolę regulatora stosunków wodnych.

Odrębną grupę zieleni wysokiej stanowią parki dworskie o dużych walorach estetyczno-krajobrazowych. Jest ich 11, z czego 10 parków posiada sporządzoną dokumentację ewidencyjną, a 6 wpis do rejestru zabytków.

Zieleń cmentarna stanowi zazwyczaj małoobszarowe powierzchnie roślinności dekoracyjnej pełniące funkcję ochronną i ozdobną.

Na terenach zainwestowanych występują zbiorowiska roślinności antropogenicznej powstałej pod działaniem czynników zależnych od człowieka, na siedliskach przekształconych lub nowo utworzonych. Obejmują one roślinność ozdobną parków, skwerów, zieleńców ogrodów przydomowych i zadrzewień przydrożnych.

Uprawom polowym towarzyszą zbiorowiska roślinności segetalnej chwastów jedno- lub dwuletnich, rzadziej bylin, pozostające w zależności od rodzaju i pory zabiegów agrotechnicznych.

Lasy

Do naturalnych zespołów roślinnych występujących na terenie gminy należą lasy. Dominowo leży w obrębie Krainy Wielkopolsko-Pomorskiej i dzielnicy Wielkopolsko-Kujawskiej. Dzielnicą ta charakteryzuje się warunkami sprzyjającymi rozwojowi borów sosnowych świeżych z domieszką gatunków liściastych – dębu, buku i grabu.

Lasy w gminie zajmują 7,4% powierzchni całej gminy. Pod względem lesistości gmina należy do grupy o bardzo małym stopniu zalesienia, znacznie niższym od średniej wojewódzkiej – 25,7% i krajowej – 28,0%.

Najczęściej spotykanym typem siedliskowym jest bór mieszany świeży. Panującym gatunkiem jest tu sosna z domieszką dębu i brzozy. Na terenach podmokłych występują siedliska wilgotne boru mieszanego wilgotnego, lasu wilgotnego, olsu z charakterystycznym dla tych siedlisk drzewostanami i podszyciem. Miejscami w kompleksach leśnych spotyka się las mieszany, gdzie drzewostan stanowi sosna z towarzyszącymi jej dębem, brzozą i topolą oraz las świeży z drzewostanem, w skład którego wchodzi dąb, brzoza, modrzew, świerk i topola.

Lasy w gminie Dominowo charakteryzują się małą atrakcyjnością dla rekreacji, zwłaszcza dla wypoczynku pobytowego, nadają się jednak dla penetracji turystycznej indywidualnej. W rejonie Giecza występują lasy ochronne.

Wybrane elementy fauny

Intensywna gospodarka rolna i mała powierzchnia lasów powodują, iż świat zwierzęcy nie jest tu urozmaicony. Na obszarach leśnych żyją – podobnie jak w innych rejonach Wielkopolski – sarny, jelenie, dziki, kuny i lisy, a na polach – głównie zające, kuropatwy i bażanty.

Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów szczególnych

Największymi wartościami środowiska przyrodniczego, warunkującymi stabilność całego systemu, są obszary o małym stopniu przekształcenia zarówno roślinności jak i sieci rzecznej oraz morfologii. Stanowią je obszary i obiekty o dużej wartości przyrodniczej poddane ochronie prawnej. Na obszarze gminy Dominowo są to:

- parki dworskie objęte ochroną konserwatorską – 11 parków, w tym 15/6 ujętych w rejestrze zabytków.

Tabela nr 2

Miejscowość	Powierzchnia	Układ przestrzenny	Czas powstania
Borzejewo	2,0	krajobrazowy	przed 1880 r.
Chłapowo	9,08	krajobrazowy	I połowa XIX w.
Dzierznica	8,86 + 0,5 aleja	krajobrazowy	III ćwierć XIX w. zmiany w pocz. XX w.
Giecz – wieś	3,3	krajobrazowy	początek XX w. odnowiony w 1970 r.
Giecz – grodzisko	2,0	krajobrazowy	obiekt wczesnohistoryczny (zagospodarowanie aktualne)
Kopaszyce	2,09	krajobrazowy	koniec XIX w.
Murzynowo Leśne	2,35	krajobrazowy	przełom XIX i XX w.
Rusibórz	3,20	krajobrazowy	I połowa XIX w. przełom XIX i XX w.
Zberki	4,80	krajobrazowy	I ćwierć XX w.
Bagrowo	3,13	krajobrazowy	XIX w.
Wysławice		krajobrazowy	brak ewid.

Parki zabytkowe są cennym elementem krajobrazu w płaskiej, rolniczej gminie. Stanowią często naturalne zespoły lasów liściastych wzbogacone licznymi obcymi gatunkami drzew. Są w wielu wypadkach zaniedbane, zdewastowane, pozbawione ogrodzenia, dawnego układu dróg. Dowolne i przypadkowe sadzenie drzew, bywa niezgodne z pierwotną kompozycją parku i pierwotnym doбором gatunkowym drzew.

- gleby wysokich klas bonitacyjnych II – III kl., torfowiska i bagna – zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ~~/(Dz. U. Nr 16 poz. 78)/~~ (tekst jednolity Dz.U z 2004 r. Nr 121, poz. 1266 z późn. zm.),
- lasy ochronne – zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach ~~/(Dz. U. Nr 101 poz. 444)/~~ (tekst jednolity Dz.U. z 2000 r. Nr 56 poz. 679).

Degradacja i zanieczyszczenie środowiska

W wyniku działalności gospodarczej i procesów urbanizacyjnych na terenie gminy Dominowo nastąpiły przeobrażenia środowiska przyrodniczego, które jednak nie są duże. Praktycznie zagrożenia nie występują lub mają charakter punktowy. Nie oznacza to, że w gminie nie występują problemy związane z degradacją środowiska przyrodniczego. Są to:

- degradacja powierzchni terenu:
 - degradacja gleb,
 - zagrożenie środowiska odpadami,
- stan czystości wód powierzchniowych,
- jakość wód podziemnych,
- zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego,
- zagrożenie środowiska hałasem.

Degradacja powierzchni terenu

Zjawisko to obejmuje przekształcenia terenu zarówno pod względem rzeźby jak i litologii. Wyodrębniono tu:

– degradację gleb

Przekształcenia gleb następują najczęściej na skutek nadmiernej chemizacji (przenawożenia oraz skażenia środkami ochrony roślin) oraz zmniejszenia powierzchni gleb w wyniku powierzchniowej eksploatacji kruszywa i procesów urbanizacyjnych. Chemiczne zanieczyszczenie gleb prowadzi do zakwaszenia gleb, naruszenia równowagi

jonowej, a zwłaszcza nagromadzenia związków chemicznych czynnych biologicznie. Źródłami skażenia biologicznego są tu przede wszystkim rolnictwo i komunikacja. Z analizy danych monitoringu regionalnego gleb Wielkopolski, prowadzonego przez Stację Chemiczno-Rolniczą w Poznaniu wraz z Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska między innymi na terenie gminy Dominowo (w 2000 r. w miejscowości Dominowo) wynika, że zawartość metali ciężkich i zanieczyszczenie tymi składnikami gleb jest stosunkowo niewielkie i kształtuje się głównie na poziomie zawartości naturalnej (ołowiu, cynku, niklu, miedzi, kadmu, żelaza, chromu i arsenu).

– *zagrożenie środowiska odpadami*

W gminie istnieje jedno składowisko odpadów komunalnych o powierzchni 1,3 ha w Orzeszkowie. Uruchomione zostało w 1993 roku, posiada uregulowania prawne i zabezpieczenie podłoża (folia typ AT). Na terenie składowiska nie prowadzi się systematycznego monitoringu.

Stan zanieczyszczenia wód powierzchniowych

Ocenę stanu czystości wód powierzchniowych przeprowadzono w oparciu o dane z „Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 1999”.

Rzeka Moskawa objęta jest monitoringiem podstawowym. Ocena jakości wód przeprowadzona metodą stężeń charakterystycznych wykazała we wszystkich punktach pomiarowo-kontrolnych ponadnormatywne zanieczyszczenie. Stan czystości wód w górnym biegu rzeki mówi o zagrożeniach wynikających z oddziaływania zlewni cząstkowych, w tym z jej dopływów. Na terenie gminy Dominowo zagrożenia te (obszarowe źródła zanieczyszczeń) pochodzą z terenów intensywnego rolnictwa, które dostarcza do rzek splukiwane nawozy i środki ochrony roślin. Także nieuregulowana gospodarka ściekowa stanowi punktowe źródło degradacji wód (zrzuty ścieków i wód opadowych).

Stan czystości górnej części zlewni Moskawy i jej dopływów w poszczególnych punktach pomiarowo-kontrolnych w roku 1999 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3

Lokalizacja punktu pomiarowo-kontrolnego i km biegu rzeki	Stężenia charakterystyczne wybranych grup wskaźników zanieczyszczeń					
	substan. biogenne	substan. organiczne	zasolenie	zawiesiny ogólne	stan sanitarny	saprobowość
1) rzeka Moskawa						
powyżej Nekli (km 50,6)	II	II	non	III	III	on
poniżej Nekli (km 39,6)	non	non	II	I	III	III
powyżej zbiornika Środa (km 31,1)	non	III	II	I	III	III
2) Wielki Rów (Wielka)						
Bardo (km 16,3)	III	III	III	II	III	III
Murzynowo Kościelne (km 10,4)	non	non	III	II	II	II

Poprzednie badania stanu czystości wód rzeki Moskawy przeprowadzono w 1994 r. W stosunku do uzyskanych wówczas wyników nastąpiła poprawa jakości wód, szczególnie stanu sanitarnego z non do III klasy oraz nastąpił spadek zasolenia wody. Nastąpiła także poprawa jakości wody pod względem hydrobiologicznym i sanitarnym w Wielkim Rowie (badania w punkcie pomiarowo-kontrolnym w Murzynowie Kościelnym).

Jakość wód podziemnych

Degradacja i zanieczyszczenie wód podziemnych spowodowane są niewłaściwą gospodarką wodno-ściekową, sztucznym podnoszeniem i obniżaniem poziomu zwierciadła wód podziemnych, powstawaniem lejów depresyjnych, a także zanieczyszczeniem

bakteriologicznym i chemicznym wód. Najbardziej narażone na zanieczyszczenie są wody gruntowe oraz zbiorniki wodonośne występujące w obrębie utworów czwartorzędowych.

Wody podziemne na terenie gminy Dominowo nie zostały objęte programem monitorowania zarówno krajowego, regionalnego jak i lokalnego (badania jakości wód podziemnych przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach monitoringu krajowego przeprowadzone są głównie w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na terenie głównych zbiorników wód podziemnych, które w gminie Dominowo nie występują).

W ramach monitoringu diagnostycznego wód płynących przeprowadzonego w latach 2004 – 2006 (Raport WIOŚ Poznań, 2008) zbadano wskaźniki fizykochemiczne, biologiczne i mikrobiologiczne, w tym: wskaźniki fizyczne, wskaźniki tlenowe, wskaźniki biogenne, wskaźniki zasolenia, obecność metali, wskaźniki zanieczyszczeń przemysłowych, wskaźniki biologiczne i wskaźniki mikrobiologiczne. Na ich podstawie Maskawę zaliczono do IV klasy czystości wskazującą na niezadowalającą jakość wód.

Zanieczyszczenie wód podziemnych na badanym obszarze obejmuje głównie tereny miejscowości nieposiadających kanalizacji sanitarnej. Do wód podziemnych przenikają ścieki z nieszczelnych szamb znajdujących się na terenach nieskanalizowanych. Zanieczyszczenie wód podziemnych ma więc związek przede wszystkim z działalnością bytową i rolniczą człowieka. Większe kompleksy gruntów podatnych na infiltrację zanieczyszczeń do wód podziemnych występują szczególnie w zachodniej, południowej i północno-wschodniej części analizowanego obszaru. Na tych terenach istnieje duże zagrożenie skażenia wód gruntowych, a pod terenami niezalesionymi wysokie prawdopodobieństwo występowania już zanieczyszczonych wód podziemnych.

Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Na terenie gminy nie jest dokonywany monitoring powietrza atmosferycznego. Ochrona powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem polega na ograniczeniu i eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających przez zakłady produkcyjne i usługowe, pojazdy samochodowe, hałdy i wysypiska oraz inne źródła zanieczyszczeń.

Zanieczyszczenia powietrza w gminie związane są z powierzchniowym odprowadzaniem substancji zanieczyszczających i podzielić je można na:

- zorganizowane, powodujące tzw. emisję niską pochodzącą z rozproszonych małych źródeł punktowych: z różnych urządzeń technologicznych i wentylacyjnych małych zakładów przemysłowych, lokalnych kotłowni komunalnych, palenisk domowych,
- niezorganizowane, emitowane przez składowiska odpadów, oczyszczalnie ścieków, przeładunek i transport materiałów sypkich lub substancji lotnych, zabiegi agrotechniczne, pojazdy samochodowe, źródła naturalne (pyły kosmiczne, pożary lasów).

Według badań przeprowadzonych w 2007 r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu średnioroczne stężenie dwutlenku siarki SO₂ i dwutlenku azotu NO₂ w Murzynie Kościelnym wynosiło odpowiednio 9,49µ/m³ i 20,70µ/m³. Nie doszło zatem do przekroczenia dopuszczalnych poziomów tych substancji w powietrzu. Jednocześnie w całym regionie wielkopolskim według tych samych badań obserwowane było przekroczenie poziomu docelowego dla ozonu.

Zagrożenia klimatu akustycznego

Potencjalnym źródłem hałasu na terenie gminy są trasy komunikacyjne. Na analizowanym obszarze prowadzony był w 2000 r. pomiar ruchu na drodze wojewódzkiej nr 432 Środa Wlkp. – Września.

Źródłem hałasu o charakterze lokalnym mogą być też różne drobne warsztaty rzemieślnicze, obiekty handlowe, sportowe, rozrywkowe. Stopień uciążliwości akustycznej zależy od rodzaju produkcji lub działalności przyjętych technologii, wyposażenia, rozmieszczenia i zabezpieczenia akustycznego głównych źródeł hałasu, stosowanych rozwiązań budowlanych, systemu pracy oraz funkcji urbanistycznych otaczających terenów. ~~/Wartości progowe poziomów hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. z dnia 31 stycznia 2002 r. Nr 8, poz. 81)./~~

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120, poz. 826).

Według badań akustycznych przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w 2007 roku w otoczeniu autostrady A2 w punkcie pomiarowym zlokalizowanym na terenie gminy Dominowo – Dzierżnica poziom hałasu w odległości 50,0 m wynosił: 58,6 dB w dzień oraz 56,2 dB w nocy. Nie stwierdza się zatem przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wywołanych przez autostradę A2.

3.4. Środowisko kulturowe

Informacje ogólne

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale zaczerpnięte zostały z materiałów wykazanych w rozdziale 1.4. oraz zebrane zostały w Wojewódzkim Oddziale Służby Ochrony Zabytków w Poznaniu i u ~~/Archeologa Wojewódzkiego/ Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu.~~

Zasoby środowiska kulturowego, niejednorodne pod względem wartości, wyszczególniono niżej i zamieszczono na planszy pt.: „Środowisko kulturowe” w skali 1:10 000. Ze względu na skalę opracowania nie można było precyzyjnie zlokalizować wszystkich obiektów (dotyczy to szczególnie domów mieszkalnych). Jedynie obiekty ujęte w rejestrze Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, prawnie chronione, posiadają dokładną lokalizację. Zamieszczony niżej wykaz obiektów zabytkowych może posłużyć jedynie jako materiał pomocniczy przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gdyż zmiany następujące w tym zakresie są duże: wykaz ten może być umniejszony (co nie powinno mieć miejsca ale zdarza się często z powodu doprowadzenia obiektów chronionych do ruiny i konieczności ich rozbiórki z powodu zatracenia walorów kulturowych przez dokonanie bezprawnych przeróbek itp.) lub wzbogacony o dodatkowe obiekty („starzenie się” budynków, nowe spojrzenie na obiekty, które wcześniej ocenione zostały jako nie przedstawiające szczególnych walorów itp.). Również granice zespołów dworskich i folwarcznych nie poparte dokumentacjami historyczno-urbanistycznymi, nie zostały wyznaczone w „Studium...”.

~~/Stanowiska archeologiczne naniesione na planszy pt.: „Środowisko kulturowe” są jedynie symbolem znakiem informującym, że przy wydawaniu wszelkich decyzji i wytycznych dotyczących tego rejonu należy sięgnąć do szczegółowych materiałów archeologicznych./~~

Na planszy „Środowisko Kulturowe” naniesione są „strefy ochrony występowania stanowisk archeologicznych” oraz „strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków”; przy wydawaniu wszelkich decyzji i wytycznych dotyczących tych terenów należy uwzględnić wytyczne konserwatorskie.

Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy Dominowo znanych jest dotychczas 407 stanowisk archeologicznych. Obecny stan badań w oparciu o rozpoznane stanowiska pozwala stwierdzić że:

najstarsze ślady osadnictwa pochodzą ze środkowej epoki kamienia – mezolitu (8000-4500 p.n.e.). Są to artefakty krzemienne z Dominowa, Gieczu, Rusiborza, Murzynowa Kościelnego, Dzierznicy i Chłapowa,

- poznanych jest około 60 śladów osadnictwa z młodszej epoki kamienia – neolitu (4500-1800 p.n.e.) na różnych stanowiskach,
- pozostałości najstarszej kultury rolniczej na tym terenie – kultury pucharów lejkowatych zarejestrowano w Gablinie, Karolewie, Nowojewie, Orzeszkowie a także w Gieczu, Dzierznicy, Chłapowie, Zberkach, Dominowie, Borzejewie, Murzynowie Kościelnym i Sobaszczewie,
- zachowały się również ślady kultury amfor kulistych w Borzejewie, Nowojewie i Dzierznicy,
- rozwój osadnictwa nastąpił w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza, w czasie tzw. kultury łużyckiej (1300-400 p.n.e.). Osadnictwo tego okresu rozwinęło się w dolinach cieków wodnych, szczególnie w dolinie rzeki Maskawy. Najciekawsze stanowiska z tego okresu to: cmentarzyska popielicowe w Sobaszczewie, Zberkach, Gablinie, Murzynowie Kościelnym, Chłapowie i Gieczu, osady tej kultury w Borzejewie, Gieczu, Sabaszczewie, Dominowie, Dzierznicy i Mieczysławowie oraz skarb przedmiotów brązowych tej kultury z Biskupic. Ponadto na całym obszarze gminy znane są liczne punkty i ślady osadnicze tej kultury,
- ślady następnej kultury tzw. kultury pomorskiej (400-200 p.n.e.) to: cmentarzyska w Karolewie, Zberkach, Borzejewie, Dzierznicy i Murzynowie Kościelnym,
- osadnictwo z czasów rzymskich (pierwsze wieki naszej ery) reprezentowane są przez osady z Borzejewa, Gablina, Karolewa, Murzynowa Kościelnego, Dzierznicy i Gieczu,
- najliczniej reprezentowane jest osadnictwo z okresu średniowiecza. Zajmowane są wtedy nie tylko doliny cieków wodnych, ale także tereny wysoczyzny. W tym czasie ukształtował się obecny układ miejscowości. Z tego okresu pochodzą cmentarzysko szkieletowe w Gieczu i skarby przedmiotów srebrnych z Borzejewa i Dzierznicy.
- najciekawsze obiekty osadnictwa średniowiecznego to grodziska: najbardziej znane z Gieczu oraz późniejsze z Chłapowa i Dzierznicy wpisane do rejestru zabytków.

Wśród 407 stanowisk archeologicznych, znanych głównie z badań powierzchniowych, rozpoznanych wstępnie, 80 uznano za stanowiska o dużej wartości poznawczej, 219 za stanowiska o średniej wartości poznawczej.

Rys historyczny

Najstarszą miejscowością gminy jest Giecz. Nazwa pochodzi od imienia Gdek, dlatego początkowo gród był zwany Gdecz. Za czasów Mieszka I i Bolesława Chrobrego Giecz należał do najważniejszych grodów w kraju. O jego znaczeniu niech świadczy fakt, że Bolesław Chrobry utrzymywał w nim 2000 szczytników i 300 pancernych. Gród w Gieczu miał bronić główne grody państwa pierwszych Piastów przed najazdem od południa. Stąd wynika duże znaczenie i ranga Gieczu. W 1038 r. książę czeski Brzetysław zniszczył gród i uprowadził ludność do Czech. Giecz został jednak odbudowany i stał się kasztelanią. Istnieją przesłanki, że w XIII w. Giecz posiadał prawa miejskie. Nie trwało to długo, ponieważ w 1331 r. gród spalili Krzyżacy, co spowodowało jego upadek. Wieś, która przejęła nazwę od grodu powstała na miejscu dawnej osady targowej. W niej w XII w. zbudowano romański kościół pod wezwaniem św. Mikołaja i Wniebowzięcia NMP.

Miejsce gdzie istniał dawny gród nazwano Grodziszczkiem. W XVIII w. wybudowano w dawnym grodzie drewniany kościół parafialny pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela. W Grodziszczku obecnie znajduje się Rezerwat Archeologiczny, który jest oddziałem Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Można w nim oglądać fundamenty pallatium oraz relikty kościoła pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela z XI w. Kościół ten należał do najwspanialszych budowli sakralnych w Polsce tego okresu. W Gieczu znaleziono również prawdopodobnie najstarszy dzwon w Polsce ocalały z najazdu księcia czeskiego Brzetysława.

Dominowo pierwszy raz zostało wymienione w aktach sądowych pod nazwą Duminowo. Kolejna wzmianka o Dominowie pochodzi z 1448 r., w której poznański biskup

Andrzej Bniński przekazuje dziesięciny pochodzące z wsi kolegiacie NMP w Poznaniu. Wieś oraz pobliskie Borzejewo i Chłapowo należało początkowo do rycerskiego rodu Dryjów, a następnie w latach 1505-1725 właścicielami Dominowa, Chłapowa i Szrapek byli Chłapowscy.

Dominowo należało do parafii w Gieczu, o czym świadczy wizyta biskupa w 1638 r. Początkowo okoliczne wsie z Dominowem należały do powiatu pyzdrskiego. Dopiero w 1791 r. weszły w skład powiatu średzkiego. Gmina w kształcie zbliżonym do obecnego powstała w 1833 r. dzięki reformie administracyjnej i weszła w skład obwodu wójtowskiego z siedzibą w Targowej Górcie. Następną reformą, która miała miejsce w 1836 r. ustanowiła okręg komisaryczny zamiast wójtostwa. W połowie XIX w. Dominowo zamieszkiwało około 140 mieszkańców i należało do Franciszka Radońskiego. Następnym właścicielem został w 1872 r. hrabia Stanisław Poniński. Przed końcem XIX rozpoczęła się kolonizacja niemiecka po sprzedaniu ziem Dominowa przez hrabiego Ponińskiego niemieckiej komisji kolonizacyjnej. Kolonizacja spowodowała, że na przełomie wieków ludność Dominowa wzrosła do około 315 mieszkańców, jednak tylko 84 mieszkańców było Polakami. W tym czasie powstał kościół ewangelicki, szkoła ewangelicka oraz poczta.

Okres międzywojenny przebiegał w gminie podobnie jak w innych częściach Wielkopolski. Czas II wojny światowej to okres działalności Armii Krajowej, która miała tutaj swoją terytorialną placówkę. Dominowo i okoliczne wsie zostały wyzwolone w styczniu 1945 r.

W okresie powojennym nastąpił rozwój gminy: dokonano elektryfikacji gminy, zbudowano wodociągi i utwardzono drogi. W latach dziewięćdziesiątych powstała oczyszczalnia ścieków, gminne wysypisko śmieci, szkoła w Murzynowie Kościelnym, sala gimnastyczna w Dominowie.

Obecne granice administracyjne gminy obowiązują od 1968 roku. Od 1 stycznia 1999 roku na mocy reformy administracyjnej wprowadzającej trzystopniowy podział terytorialny kraju, gmina Dominowo wchodzi w skład powiatu średzkiego.

Obiekty objęte ochroną

Szczegółowy wykaz obiektów objętych ochroną konserwatorską, z określeniem ich wieku, pierwotnego i obecnego sposobu użytkowania oraz obecnego właściciela, zamieszczono w teczce z materiałami inwentaryzacyjnymi do niniejszego studium. W tym podrozdziale zasygnalizowano jedynie występowanie tych obiektów w poszczególnych jednostkach osadniczych z podziałem według pierwotnego przeznaczenia.

Obiekty ujęte w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, chronione prawnie na mocy ustawy ~~o ochronie dóbr kultury (Dz. U. z 1999 r., Nr 98, poz. 1.150)~~ z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.).

A. :

Bagrowo	- kościół p.w. św. Katarzyny,
- wyposażenie kościoła p.w. św. Katarzyny (31 pozycji),
Biskupice	- dwór,
Chłapowo	- cmentarzysko popielicowe,
- grodzisko stożkowate,
- osada wczesnośredniowieczna,
- pałac,
- park,
Dzierznica	- cmentarzysko (VI w. p.n.e.),
- grodzisko,
- osady (VI i X w. p.n.e.),
- pałac i park,
Giecz	- kościół p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja,
- /osada wczesnośredniowieczna/ grodzisko,
- płyta nagrobna S. Hebanowskiego,

- wyposażenie kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja (4 pozycje),
- kościół p.w. św. Jana Chrzciciela,
- park,
- wyposażenie kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela (16 pozycji)
- Kopaszyce, - park,
- park,
- dwór,
- Murzynowo Kościelne - kościół p.w. św. Jana Chrzciciela,
- wyposażenie kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela (12 pozycji),
- park.

B. Obiekty objęte ochroną, cenne kulturowo – według wykazu Wojewódzkiego Oddziału Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Poznaniu:

1. Dawna osada:

Giecz: fundamenty pallatium i kaplice,

2. Zespoły dworskie:

Bagrowo: dwór, oficyna, trojak, kuźnia, park dworski, park krajobrazowy,

Biskupice: dwór, ośmiorak,

Chłapowo: dwór, obory, spichlerz, gorzelnia, park krajobrazowy,

Dzierznica: dwór, kaplica, brama, mur byłego warzywnika, park krajobrazowy,

Giecz: fragment (skrzydło) dworu, obora, cielętnik, stodoła, brama, ogrodzenie, park krajobrazowy,

Kopaszyce: dwór, park krajobrazowy,

Murzynowo Kościelne: dwór, obora, owczarnia, magazyn, piwniczka, park krajobrazowy,

Rusibórz: dwór, czworaki (2), obora, chlewnia, magazyn zbożowy, park krajobrazowy,

Wysławice: czworak, gorzelnia, park krajobrazowy,

Zberki: dwór, oficyna, obory, stodoły, magazyn, ogrodzenie, brama, park krajobrazowy,

3. Zespoły folwarczne:

Borzejewo: rządówka, trojak, stodoły, warsztat, park krajobrazowy,

Dzierznica: stajnia i wozownia, obora, chlewnia, stodoła, spichlerz, kuźnia,

Kopaszyce: oficyna, stodoła, spichlerz, magazyny, stodoła, brama,

Nowojewo: obora, ogrodzenie,

Sobaszczewo: dom właściciela, rządówka, czworak, ośmiorak, obora, stodoła, spichlerz, warsztaty, ogrodzenie, park krajobrazowy,

4. Zespoły sakralne:

Giecz: kościół p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Mikołaja, dzwonnica, ogrodzenie, kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, plebania,

Murzynowo Kościelne: kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, dzwonnica, grobowce Ozdowskich i Jachimowiczów, plebania, organistówka,

5. Obiekty sakralne:

Bagrowo: kościół filialny p.w. św. Katarzyny

Dominowo: kościół filialny p.w. św. Andrzeja Boboli

Murzynowo Kościelne: kaplica przedpogrzebowa,

6. Obiekty użyteczności publicznej:

Dominowo: szkoła (ob. dom nr 18), zespół karczmy (karczma ob. dom nr 8d, dom nr 8a),

Murzynowo Kościelne: szkoła,

Rusibórz: szkoła,

7. Obiekty przemysłowe i magazynowe:

- Dominowo: ul. Sportowa magazyny,
ul. Średzka stodoły,
- Dzierznica: wiatrak koźlak,
- Marianowo: wiatrak koźlak,
- Orzeszkowo: kuźnia,
- Rusiborek: wiatrak koźlak,
8. Domy (numery policyjne):
- Bukowy Las: 1, 3, 13,
- Dominowo: 7,
ul. Centralna 16, 19, 26,
ul. Sportowa 6
- Gablin: 5, 12,
- Giecz: 18,
- Karolewo: 3, 6,
- Michałowo: 3, 7,
- Mieczysławowo: 1, 6, 10,
- Murzynowo Kościelne: 29, dom bez nr,
- Orzeszkowo: 7, 11,
- Rusiborek: 4, 13,
- Szrapki: 2, 3,
9. Zagrody:
- Bukowy Las: 5 (dom, budynek gospodarczy), budynek gospodarczy bez nr,
- Dominowo: ul. Czereśniowa 31 (dom, budynek gospodarczy),
- Gablin: 10 (dom, obora, ogrodzenie, brama),
- Karolewo: budynek gospodarczy w zagrodzie bez nr,
- Marianowo: 4 (obora), 6 (dom, budynek gospodarczy),
- Orzeszkowo: 14 (dom, obora), 26 (budynek mieszkalno-gospodarczy),
29 (budynek mieszkalno-gospodarczy),
- ~~/Poświętne/~~ Poświętno: 11 (stodoła),
- Szrapki: 4 (dom, obora), 5 (dom, obora, stodoła), 7 (dom, budynek gospodarczy),
10. Cmentarze:
- czynne: rzymsko-katolickie: Bagrowo, Giecz, Giecz – Grodziszczko,
Murzynowo Kościelne,
- zamknięte: rzymsko-katolickie: Giecz,
ewangelickie: Dominowo,
11. Parki krajobrazowe: Bagrowo, Borzejewo, Chłapowo, Dzierznica,
Giecz, Kopaszyce, Murzynowo Kościelne, Rusibórz, Zberki.

3.5. Sytuacja społeczna gminy

Demografia

W styczniu 2001 r. gmina Dominowo liczyła 2893 mieszkańców (dane z Urzędu Gminy), w tym:

Dominowo	–	535	Kopaszyce	–	53
Andrzejpole	–	–	Marianowo	–	44
Bagrowo	–	76	Michałowo	–	24
Biskupice	–	117	Mieczysławowo	–	46
Borzejewo	–	105	Murzynowo Kościelne	–	355
Bukowy Las	–	90	Nojewo	–	89
Chłapowo	–	123	Orzeszkowo	–	159
Dzierznica	–	180	/Poświętne/ Poświętno	–	42

Gablin	-	60	Rusiborek	-	81
Giecz	-	140	Rusibórz	-	173
Grodziszczko	-	-	Sabaszczewo	-	71
Górzno	-	22	Szrapki	-	32
Janowo	-	3	Wysławice	-	1
Karolewo	-	42	Zberki	-	230

Gęstość zaludnienia gminy na 1 km² wynosi 36 osób (w województwie wielkopolskim – 113 osób).

Na 100 mężczyzn w gminie przypadają 103 kobiety (w województwie wielkopolskim – 106 kobiet).

Gmina Dominowo od 1975 r. zmniejszyła liczbę mieszkańców o około 220 osób, tj. o ponad 7%. Stan ludności gminy w latach 1975-2000 przedstawiał się następująco:

Tabela nr 4

Lata	Przyrost, spadek ludności		Średniorocznie
	Ogółem		
	osób	%	
1975-1980	-164	94,6	-33
1980-1985	63	102,2	13
1985-1990	-119	96,0	-24
1990-1995	13	100,4	3
1995-2000	-15	99,5	-3

Zmiany ludnościowe w pięcioleciach są niewielkie i wykazują na przemian spadki i przyrosty ludności. Wahania w ubytkach ludności wynoszą od 164 osób w latach 1975-80 do 15 osób w ostatnim pięcioleciu. Przyrosty ludności odznaczają się mniejszą rozpiętością: od 63 osób w latach 1980-85 do 13 osób w pięcioleciu 1990-95.

Podobnie kształtuje się średnioroczny przyrost ludności, wykazując zmiany minimalne w dwóch ostatnich pięcioleciach od 3 do -3 osób.

Dla przeanalizowania kierunków zmian ludnościowych w układzie przestrzennym wzięto pod uwagę liczbę mieszkańców poszczególnych wsi z 1970 r. (dane zamieszczone w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy z 1980 r.) i z 2001 r. W ciągu ostatnich 30 lat największy przyrost ludności nastąpił w Dominowie łącznie ze wsiami Szrapki i Marianowo o 212 osób. Znacznie mniejsze przyrosty mieszkańców (od 55 do 65 osób) odnotowuje się we wsiach Rusibórz i Zberki. W pozostałych wsiach liczba ludności uległa zmniejszeniu od około 100 osób w Gablinie z Bagrowem do 2 osób w Rusiborku.

Występujące coraz niższe przyrosty lub nawet spadki ludności gminy związane są głównie ze spadającym przyrostem naturalnym: od 16,3‰ w 1980 r. do -3,8‰ w 1995 r. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców gminy w pięcioleciach kształtował się następująco:

1975 r.	-	15,9 osób
1980 r.	-	16,3 osób
1985 r.	-	6,3 osób
1990 r.	-	5,8 osób
1995 r.	-	-3,8 osób
1999 r.	-	1,4 osób
2000 r.	-	7,3 osób

Od 1999 r. przyrost naturalny zaczął nieznacznie wzrastać, na co wpłynęła nadwyżka urodzeń nad zgonami o 4 osoby.

Liczba mieszkańców gminy Dominowo nie rosła również ze względu na utrzymujące się od 1975 r. ujemne saldo migracji, które wykazuje tendencję malejącą: od 127 osób w 1975 r. do 12 osób w 2000 r. Wyjątek stanowi rok 1999, w którym liczba osób przybywających do gminy nieznacznie przewyższa liczbę osób ubywających z gminy. W poszczególnych latach migracja kształtowała się następująco:

1975 r.	-	-127
---------	---	------

1980 r.	-	-46
1985 r.	-	-26
1990 r.	-	-34
1995 r.	-	-25
1999 r.	-	10
2000 r.	-	-12

Struktura wieku ludności gminy na tle struktury wieku ludności województwa (wg danych Urzędu Statystycznego w Poznaniu w 2000 r.) przedstawia się następująco:

Tabela nr 5

Grupy wiekowe	Gmina		Województwo	
	Osób	%	Osób w tys.	%
wiek przedprodukcyjny				
0-17 lat	822	28,9	846,2	25,2
w tym:				
0-2 lat	101	3,6	106,7	3,2
3-6 lat	150	5,3	158,3	4,7
7-14 lat	384	13,5	400,0	11,9
15-17 lat	187	6,5	181,2	5,4
wiek produkcyjny	1646	57,9	2060,4	61,3
18-64 lat mężczyźni				
18-59 lat kobiety				
wiek produkcyjny	376	13,2	454,3	13,5
65 lat i więcej mężczyźni				
60 lat i więcej kobiety				
Ogółem	2844	100,0	3360,9	100,0

W strukturze wieku ludności gminy widoczny jest wyższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym – w porównaniu z tym samym wskaźnikiem dla województwa – o 3,7 punkty procentowe. Szczególnie większy jest odsetek dzieci starszych, w wieku 7 – 14 lat oraz młodzieży w wieku 15 – 17 lat. Natomiast udział grupy produkcyjnej jest niższy niż w województwie o 3,4 punkty. W tej sytuacji udział ludności w wieku poprodukcyjnym gminy i województwa utrzymuje się na prawie jednakowym poziomie – około 13%.

Zatrudnienie

Zatrudnienie w gminie dla stanu istniejącego jest praktycznie niemożliwe do ustalenia bez przeprowadzenia inwentaryzacji wszystkich zakładów pracy działających na terenie gminy, a taka szczegółowość danych do „Studium...” nie jest konieczna. W tym celu wykorzystano niepełne dane Urzędu Statystycznego, dotyczące pracujących w gospodarce narodowej, dane Powszechnego Spisu Rolnego z 1996 r. dotyczące pracujących w rolnictwie indywidualnym, informacje zebrane do Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego oraz inne pomocnicze materiały, z których metodą szacunkową określono zatrudnienie dla gminy. Dla ustalenia miejsc pracy jakimi obecnie dysponuje gmina przyjęto że:

- liczba pracujących podana w materiałach U. S. równa się ilości miejsc pracy (zupelny brak danych dotyczących dojazdów i wyjazdów do pracy uniemożliwia zróżnicowanie tych wartości),
- małe zakłady zatrudniające poniżej 10 pracowników, których nie uwzględniają dane statystyczne, stanowią około 90% ogólnej liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze KRUPGN-REGON; w 2000 r. było zarejestrowanych 148 zakładów (w tym około 130 małych),
- liczba zatrudnionych w indywidualnych gospodarstwach rolnych, wynosząca około 720 osób wg spisu rolnego z 1996 r., nie uległa znacznym zmianom.

Wskaźnik aktywności zawodowej w gminie obecnie wynosi 42%.

Zatrudnienie w poszczególnych działach gospodarki narodowej w gminie Dominowo przedstawia się następująco:

Tabela nr 6

L. p.	Działy gospodarki narodowej	Zatrudnienie	
		Osób	%
1.	rolnictwo, leśnictwo	850	70,2
2.	przemysł, budownictwo	80	6,6
3.	usługi rynkowe i nierynkowe	280	23,2
	Ogółem gmina	1210	100,0

Cechą charakterystyczną gminy jest bardzo wysoki udział zatrudnionych w rolnictwie – 70%, co dowodzi o przewadze tej funkcji nad pozostałymi.

Z rynkiem pracy wiąże się bezrobocie, które w gminie dotyka w większości kobiety. W 2000 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 204 osoby, w tym 70% stanowiły kobiety. Wśród bezrobotnych przeważają osoby młode, w wieku do 24 lat. Najniższe bezrobocie występuje w grupie wiekowej 55 lat i więcej.

Od 1990 r. do 2000 r. liczba bezrobotnych w gminie systematycznie wzrastała, osiągając ponad 2,5-krotny przyrost osób pozostających bez pracy. Jest to efekt restrukturyzacji gospodarki państwowej, szczególnie rolnictwa i przemysłu.

Infrastruktura społeczna

Mieszkalnictwo

W 2000 r. zasoby mieszkaniowe gminy przedstawiały się następująco:

mieszkania	- 765
izby	- 2937
m ² pow. użytkowej	- 58.400

co daje wskaźniki:

m ² pow. użyt./osobę	- 20,50
osoby/mieszkanie	- 3,72
osoby/izbę	- 0,97
m ² pow. użyt./mieszkanie	- 76,34

Analiza ilości mieszkań oddawanych do użytku w latach 1980-2000 wykazała drastyczny spadek. Gdy w dziesięcioleciu 1980-90 oddano do użytku 146 mieszkań, to w latach 1991-2000 zaledwie 18. Szczególnie niekorzystna sytuacja w budownictwie wystąpiła w ostatnich 6-ciu latach. W 1995 r. i 1996 r. oddano do użytku 6 mieszkań w zabudowie jednorodzinnej. Od 1997 r. do 2000 r. na terenie gminy nie zrealizowano żadnego mieszkania.

Brak aktualnych danych dotyczących zasobów mieszkaniowych w poszczególnych wsiach uniemożliwia ocenę sytuacji, ale z pewnością najniższymi wskaźnikami charakteryzują się te wsie, w których istnieje budownictwo wielorodzinne popegeerowskie.

Usługi

W zakresie urządzeń edukacji i wychowania gmina Dominowo dysponuje:

- 2 szkołami podstawowymi 6-klasowymi w Dominowie i Murzynowie Kościelnym, które posiadają sale gimnastyczne,
- gimnazjum w Gieczu (problem – brak sali gimnastycznej).

Ogółem do szkół podstawowych i gimnazjum na terenie gminy uczęszcza ca 350 uczniów. Ze względu na zmniejszającą się liczbę dzieci (coraz niższy wskaźnik urodzeń) ilość miejsc w szkołach przekracza aktualne potrzeby; wskaźnik zmianowości = 1,0.

Na obszarze gminy funkcjonują 2 przedszkola zlokalizowane przy szkołach w Dominowie i Murzynowie Kościelnym. Przedszkola liczą około 50 dzieci łącznie z klasami „0”. Istnieje możliwość przyjęcia do 20 dzieci.

W zakresie kultury na terenie gminy działają: Gminny Ośrodek Kultury w Dominowie z 2 salami, w których odbywają się zebrania, uroczystości rodzinne i dyskoteki, biblioteka publiczna przy GOK-u (bez czytelní, ale są warunki jej utworzenie) oraz 3 biblioteki szkolne, świetlice: w Murzynowie Kościelnym (klub rolnika), Bukowym Lesie, Gieczu, Dzieżnicy, Zberkach i Chłapowie.

Na terenie gminy funkcjonuje oddział Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy – Rezerwat Archeologiczny w Gieczu. W ostatnich latach zmniejszyło się zainteresowanie rezerwatem (zbyt mała reklama i promocja) i stąd wyraźny spadek liczby zwiedzających. Brak również inwestora, który stworzyłby potrzebne zaplecze noclegowo-gastronomiczne.

W oparciu o istniejące kościoły działają 3 parafie: w Murzynowie Kościelnym, Gieczu i Grodziszczku. Wsie Gablin i Bagrowo należą do parafii w Mącznikach (gm. Środa Wlkp.), Karolewo i Nowojewo – do Gułtów (gm. Kostrzyn Wlkp.), Dzieżnica – do Targowej Górki.

Podstawową opiekę zdrowotną zapewnia ośrodek zdrowia w Dominowie z 4 gabinetami. Na terenie gminy brak domu opieki społecznej lub tym podobnych obiektów.

Obiektami sportowymi są: urządzone boisko sportowe z pawilonem w Dominowie, boiska nieurządzone – place do gry w piłkę dla młodzieży we wsiach: Murzynowo Kościelne, Bagrowo, Giecz i Zberki, sale gimnastyczne przy szkołach w Dominowie (pełnowymiarowa ale bez widowni) i w Murzynowie Kościelnym (mała), które udostępniane są na imprezy niesportowe.

Na wypoczynek sobotnio-niedzielny mieszkańcy gminy najczęściej wyjeżdżają do Zaniemyśla i Skorzęcina, rzadziej na basen do Wrześni.

Do obiektów użyteczności publicznej znajdujących się na terenie Dominowa należą: Urząd Gminy, Urząd Pocztowy i Ochotnicza Straż Pożarna.

3.6. Sfera gospodarcza

Pozarolnicza działalność gospodarcza

Do działalności gospodarczej zaliczono wszelkiego rodzaju działalność produkcyjną, magazynowo-składową, budowlaną oraz bazy transportowe, zakłady usługowe i wszelkiego rodzaju działalność, która odbywa się na wydzielonych działkach (nie zawsze stanowiących własność), a zainwestowanie posiada charakter „przemysłowy”.

W ramach niniejszego „Studium...” nie przeprowadzono szczegółowej inwentaryzacji istniejących zakładów, a informacje zebrane w Urzędzie Gminy i dane statystyczne są niepełne. Nie ma to jednak istotnego znaczenia, gdyż:

- sytuacja w tym zakresie ulega ciągle szybkim zmianom (choć ostatnio stabilizuje się),
- dla potrzeb „Studium...” większa szczegółowość nie jest potrzebna.

Na terenie gminy brak dużych zakładów. Największe zatrudniają około 20 osób. Należą do nich: baza GS, baza SKR, „Anzana” – palarnia kawy, „Tarbox” Spółka z o.o. – wyroby z drewna; gorzelnia w Chłapowie jest obecnie nieczynna. Ogółem na terenie gminy działa ca 60 zakładów, głównie jednoosobowych lub rodzinnych.

Obecnie tereny działalności gospodarczej zajmują powierzchnię około 8 ha. W ramach tych terenów znajduje się tylko część zakładów. Nie zostały zbilansowane zakłady małe, zlokalizowane w obrębie zabudowy mieszkaniowej oraz w ośrodkach produkcyjnych rolnictwa (w pomieszczeniach dzierżawionych).

Rolnictwo i leśnictwo

Najogólniej rolnictwo i leśnictwo gminy Dominowo można scharakteryzować następującymi wskaźnikami:

- lesistość – 7,4%, jest więc znacznie niższa od średniej dla województwa wielkopolskiego, która wynosi 25,7%;
- wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest stosunkowo wysoki i wynosi 72,7 punktów, przy średnim wskaźniku dla województwa wielkopolskiego 63,4 punktów i wielkości wskaźników – dla gmin województwa utrzymujących się w granicach 42,6 – 94,9 punktów;
- udział łąk i pastwisk w ogólnej powierzchni gminy jest niewysoki i wynosi 5,5%.

Gospodarka rolna prowadzona jest:

- w sektorze publicznym na 1.902 ha = 27,9%,
- w sektorze prywatnym na 4.911 ha = 72,1%
w tym: gospodarstwa indywidualne – 4.141 ha,
spółdzielnie produkcyjne – 770 ha.

Struktura użytków rolnych na tle ogólnego użytkowania gruntów przedstawia się następująco:

- powierzchnia ogółem – 7.932 ha = 100,0%,
- użytki rolne – 6.813 ha = 85,9%,
 - grunty orne – 6.389 ha = 80,5%,
 - sady – 13 ha = 0,2%,
 - łąki – 292 ha = 3,7%,
 - pastwiska – 119 ha = 1,5%,
- lasy – 588 ha = 7,4%,
- pozostałe – 531 ha = 6,7%.

Gospodarka indywidualna

Rolnicy indywidualni gospodarują na 4.141 ha użytków rolnych, których struktura jest następująca:

- grunty orne – 3.812 ha = 92,1%,
- sady – 12 ha = 0,3%,
- łąki – 241 ha = 5,8%,
- pastwiska – 76 ha = 1,8%.

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych wg grup obszarowych przedstawia się następująco:

- 1,0 – 2,0 ha – 56 gospodarstw = 72 ha = 16,4%,
- 2,1 – 5,0 ha – 35 gospodarstw = 116 ha = 10,3%,
- 5,1 – 10,0 ha – 60 gospodarstw = 493 ha = 17,6%,
- 10,1 – 15,0 ha – 89 gospodarstw = 1.093 ha = 26,1%,
- powyżej 15,0 ha – 101 gospodarstw = 2.367 ha = 29,6%,
- razem – 341 gospodarstw = 4.141 ha = 100,0%.

Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 9,7 ha.

Obecnie najsilniejszą gospodarką rolną charakteryzują się wsie: Murzynowo Kościelne, Dominowo, Dzierznica, Mieczysławowo z Bukowym Lasem, Orzeszkowo i Gablin. Natomiast słabe gospodarstwa występują – po kilka – prawie we wszystkich wsiach.

Gospodarstwa indywidualne nastawione są na produkcję roślinną głównie na zboża. Prowadzi się również uprawy warzyw, które w większości sprzedaje się na ~~Giełdzie Spożywczej w Poznaniu-Franowie/~~ Wielkopolskiej Giełdzie Rolno-Ogrodniczej S.A. w Poznaniu (WGRO S.A. - nosząca obecnie nazwę Wielkopolska Gildia Rolno-Ogrodnicza S.A.). Charakterystyczne są także uprawy nasienne, szczególnie zbóż. W produkcji zwierzęcej dominuje chów trzody chlewnej i bydła.

Rolnicze spółdzielnie

Na terenie gminy Dominowo działają:

- Spółdzielcze Gospodarstwo Rolne „Agrofirma” w Rusiborzu, które gospodaruje na 407 ha. Posiada grunty rolne w Rusiborzu (199 ha) i w Kopaszycach (208 ha). Oprócz produkcji roślinnej prowadzona jest hodowla bydła w Kopaszycach i Rusiborzu oraz trzody chlewnej w Rusiborzu.
- RSP Stroszki – gospodarstwo w Dzierznicy działa na 167 ha gruntów, których rozłogi znajdują się w Dzierznicy, Gieczu i Biskupicach. Gospodarstwo nastawione jest głównie na hodowlę bydła mlecznego.
- RSP Sabaszczewo, które na terenie gminy posiada około 90 ha (oprócz tego posiada także grunty w Chociczy w gminie Nowe Miasto). Prowadzi hodowlę bydła i trzody chlewnej.
- RSP Połazejewo (gm. Środa Wlkp.) – ma w swoim władaniu na terenie gminy zaledwie 22 ha w Rusiborku.
- W trakcie likwidacji jest Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Borzejewie, którą przejmuje osoba fizyczna.

Kondycja gospodarstw spółdzielczych nie jest dobra; wycofywane są grunty wkładowe rolników (jak w przypadku RSP Sobaszczewo) lub sprzedawane (jak w RSP Borzejewo). Wiele obiektów inwentarskich nie jest obsadzonych, wiele jest w złym stanie technicznym.

Sektor publiczny

~~/Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa/~~ Agencja Nieruchomości Rolnych posiada na terenie gminy 1.743 ha użytków rolnych, których większość wdzierżawia osobom fizycznym prowadzącym gospodarstwa rolne:

- w Zberkach i Murzynowie Kościelnym – 505 ha gruntów. W zakresie produkcji zwierzęcej prowadzona jest hodowla bydła mlecznego w Murzynowie Kościelnym i trzody chlewnej w Zberkach,
- w Chłapowie i Gieczu – łącznie na 424 ha, oprócz upraw polowych prowadzony jest chów trzody chlewnej,
- w Wysławicach – na 323 ha, wyłącznie produkcja roślinna,
- w Nowojewie – Spółka „Zemist” z siedzibą w Gułtowych, gospodaruje na 339 ha gruntów, nastawiona jest na hodowlę bydła,
- w Bagrowie – 295 ha gruntów użytkuje właściciel z Jarosławca (gm. Środa Wlkp.), a na 43 ha inny dzierżawca.

Lasy

Lasy zajmują obszar 588 ha, tj. zaledwie 7,4% ogólnej powierzchni gminy. Ich struktura własnościowa przedstawia się następująco:

- lasy państwowe – 387 ha = 65,8% (Nadleśnictwo Czarniejewo),
- lasy komunalne – 69 ha = 11,7%,
- lasy prywatne – 110 ha = 18,7%,
- lasy RSP – 22 ha = 3,8%.

3.7. Komunikacja

Przez obszar gminy przebiega autostrada A2 Berlin – Świecko – Poznań – Warszawa – Biała Podlaska – Kukuryku oraz droga wojewódzka nr 432 Leszno – Śrem – Środa Wlkp. – Września. Droga, zlokalizowana w południowej części gminy, przechodzi przez wsie Zberki i Mieczysławowo. Długość jej odcinka na obszarze gminy wynosi 3,26 km. Ruch na niej określono jako średni i w roku 2000 wynosił 3200 pojazdów na dobę.

Do dróg powiatowych zaliczono następujące odcinki:
droga nr 32462 Orzeszkowo – Targowa Górka,

droga nr 32501 Środa Wlkp. – Chłapowo – Giecz – Nekla,
droga nr 32503 Dominowo – Orzeszkowo – Rusibórz – Zberki – Murzynowo
Kościelne – Miłosław,
droga nr 32535 Orzeszkowo – Giecz – Gułtowy,
droga nr 32536 Borzejewo – Wysławice – Gułtowy,
droga nr 32537 Chłapowo – Borzejewo – Zdziechowice – Pławce,
droga nr 32538 droga 32501 – Gablin – Zdziechowice,
droga nr 32539 Dębicz – Szrapki – Dominowo – Chłapowo.

Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 47,9 km.

Sieć dróg gminnych określono na podstawie „Mapy sieci drogowej gminy Dominowo”. W skład tej sieci wchodzi 25 odcinków dróg o łącznej długości 52,7 km.

3.8. Infrastruktura techniczna

Elektroenergetyka

Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV z elektrowni „Konin” do stacji elektroenergetycznej Poznań/Plewiska. Linia ta posiada charakter wyłącznie tranzytowy.

W południowej części obszaru gminy przebiega linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Leszno – Śrem – Środa Wlkp. – Miłosław – Września.

Na terenie gminy nie ma stacji rozdzielczych 110/15 kV. Zasilanie gminy odbywa się za pośrednictwem linii 15 kV ze stacji rozdzielczych „Nekla” i „Miłosław” zlokalizowanych poza jej granicami.

Gazownictwo

W północnej części gminy przebiega gazociąg odboczny wysokiego ciśnienia Ø 150 mm Swarzędz – Kostrzyn – Nekla – Września. Najbliższa stacja redukcyjno-pomiarowa 1° znajduje się w Stroszkach gm. Nekla.

W chwili obecnej gaz nie jest po terenie gminy rozprowadzany.

Zaopatrzenie w wodę

Wszystkie wsie na terenie gminy Dominowo są zwodociągowane. Zaopatrzenie w wodę odbywa się głównie z istniejących grupowych wodociągów komunalnych Dominowo i Giecz, zakładowych oraz z wodociągów sąsiednich gmin.

- Wodociąg DOMINOWO zaopatruje w wodę Dominowo, Chłapowo, Marianowo, Szrapki oraz Orzeszkowo i Michałowo. Pracuje w oparciu o ujęcie trzeciorzędowe, składające się z 2 studni o zasobach eksploatacyjnych $42 \text{ m}^3/\text{h} = 1.008 \text{ m}^3/\text{db}$ zatwierdzonych w 1976 r. Pozwolenie wodnoprawne wydano 29.06.2000 r. na pobór wody w ilości $Q_h \text{ max} = 34,8 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{db} \text{ max} = 388,4 \text{ m}^3/\text{db}$, $Q_{db} \text{ śr} = 282,5 \text{ m}^3/\text{db}$. W okresie 1996-99 ujęcie eksploatowane było z maksymalną wydajnością dobową $182 \text{ m}^3/\text{db}$ (w czerwcu 1996 r.). Sprzedaż wody w 2001 r. wyniosła 43.980 m^3 , co dało średnią dobową ca $120,5 \text{ m}^3/\text{db}$. Przez ten wodociąg obsługiwanych jest ca 1.000 mieszkańców wsi. Ilość sprzedanej wody na statystycznego mieszkańca w 2001 r. wyniosła ca $118,5 \text{ dm}^3/\text{db}$ mk. Wodociąg posiada rezerwy wody w odniesieniu do pozwolenia wodnoprawnego i zatwierdzonych zasobów wody.
- Wodociąg grupowy GIECZ bazuje na ujęciu trzeciorzędowym, które stanowią dwie studnie o zatwierdzonych w 1982 r. zasobach eksploatacyjnych $24 \text{ m}^3/\text{h} = 576 \text{ m}^3/\text{db}$. Posiada pozwolenie wodnoprawne z dnia 29.06.2000 r. na ujęcie wody $Q_h \text{ max} = 16 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{db} \text{ max} = 143,6 \text{ m}^3/\text{db}$, $Q_{db} \text{ śr} = 101,2 \text{ m}^3/\text{db}$. Ujęcie w okresie 1996-99 eksploatowane było z maksymalną dobową wydajnością $90 \text{ m}^3/\text{db}$ (w miesiącach lipiec – sierpień 1999 r.).

Natomiast średni godzinowy pobór wody w tych latach wahał się w granicach 1,5 do 2,4 m³/h, co stanowiło zaledwie 6 do 10% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych. Wodociąg zaopatruje w wodę Giecz, Grodziszczko, Biskupice, ~~Poświętne~~ Poświętno, Nowojewo o łącznej liczbie ca 400 mieszkańców. W wodociągu tym sprzedano w 2001 r. 18.900 m³ wody, tj. średnio dobowo ca 52 m³. Natomiast zużycie wody na statystycznego mieszkańca obsługiwanych wsi wyniosło 134 dm³/db.

- Wodociąg MURZYNOWO KOŚCIELNE, obecnie własność ~~AWRSP~~ ANR, obsługuje tylko tę wieś. Wodociąg posiada ujęcie trzeciorzędowe o zatwierdzonych w 1966 r. zasobach eksploatacyjnych 27 m³/h, tj. 648 m³/db. Sprzedaż wody w 2001 r. wynosiła 16.252 m³, tj. średnio ca 44,5 m³/db. Na statystycznego mieszkańca wsi zużycie wody wynosiło ca 125 dm³/db. Pobór wody kształtuje się na poziomie 10% zatwierdzonych zasobów.

Ponadto na terenie gminy działają jeszcze wodociągi zakładowe obsługujące również mieszkańców wsi:

- Borzejewo – ujęcie 15 m³/h,
- Dzierznica – ujęcie trzeciorzędowe – 26 m³/h,
- Rusibórz, obsługujący również Rusiborek i Kopaszyce – ujęcie czwartorzędowe – 24 m³/h,
- Sobaszczewo – ujęcie trzeciorzędowe – 21 m³/h.

Poza zatwierdzonymi zasobami brak danych o pozostałych parametrach tych wodociągów. Przez analogię do wodociągów komunalnych można przypuszczać, że zasoby wody nie są w pełni wykorzystane i również istnieje w nich rezerwa, natomiast gorszy może być ich stan techniczny.

Wsie obsługiwane przez wodociągi z sąsiednich gmin to: Gablin i Bagrowo – z Babina gm. Środa Wlkp., Mieczysławowo, Bukowy Las i Zberki – z Barda gm. Września oraz Karolewo z Guków gm. Kostrzyn. W 2001 r. z wodociągu gm. Września zakupiono 16.917 m³ wody, tj. średnio ca 46,5 m³/db, co na mieszkańca statystycznego dało ca 100 dm³/db wody. Z gm. Środa Wlkp. zakupiono 2.534 m³ wody, tj. średnio ca 7 m³/db, a na mieszkańca 33 dm³/db.

Odprowadzenie ścieków

W Chłapowie zlokalizowana jest oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 150 m³/db. Ścieki siecią kanalizacyjną dostarczane są do oczyszczalni z Dominowa i Chłapowa. W 2001 r. oczyszczalnia przyjęła 18.335 m³ ścieków (tj. średnio 50 m³/db), w tym 14.625 m³ dopłynęło siecią a 3.710 m³ dowieziono.

Druga oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości 30 m³/db obsługuje Zberki. Wieś jest skanalizowana.

Oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne typu „Turbojet” zainstalowane są we wsiach:

- Giecz – oczyszczalnia o przepustowości 5 m³/db obsługuje szkołę i 2 mieszkania,
- Murzynowo Kościelne – przepustowość oczyszczalni 5 m³/db, obsługuje szkołę i 9 mieszkań,
- Bagrowo – dwie oczyszczalnie o przepustowości 2 i 4 m³/db obsługują wieś.

Z pozostałych wsi ścieki częściowo dowożone są do oczyszczalni w Chłapowie, a częściowo zagospodarowane są indywidualnie.

Łączna przepustowość oczyszczalni pracujących w gminie wynosi 196 m³/db, co daje na statystycznego mieszkańca ca 67 dm³/db w przepustowości oczyszczalni.

Mieszkańcy wsi, które wyposażone są w oczyszczalnie stanowią 36% ludności gminy.

4. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

4.1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z dotychczasowego zainwestowania terenów

Istniejące zainwestowanie w zasadniczy sposób rzutuje na przyszłe rozwiązania przestrzenne. Inwestycje poczynione dziś, nawet jeśli nie zawsze trafne, w skutkach odczuwane będą dziesiątki lat.

Pewne elementy zainwestowania terenu można uznać za trwałe, praktycznie nienaruszalne; muszą one być uwzględnione w przyszłym zagospodarowaniu przestrzennym gminy. O ich trwałości decydują przede wszystkim: wartość poniesionych nakładów, stan techniczny, ranga jaką posiadają na tle kraju, województwa, powiatu czy gminy, prawna ochrona ze względu na wartości kulturowe.

W ramach niniejszego „Studium...” przeanalizowano istniejące zainwestowanie pod kątem jego prawidłowej lokalizacji, pełnionej funkcji i wartości. Dokonano tego na podstawie materiałów wejściowych przygotowanych do „Studium...” oraz wizji terenu przeprowadzonej przez projektantów. Oczywiście, ze względu na skalę opracowania i cel jakiegoś ocena ma służyć, jest ona bardzo ogólna, pozwala jednak na wyciągnięcie generalnych wniosków.

Najtrwalszymi elementami zainwestowania, które bezwzględnie muszą być utrzymane w „Studium...”, mimo iż mogą stanowić barierę dla rozwoju przestrzennego, są urządzenia związane z infrastrukturą techniczną sieciową: drogi (głównie wojewódzka i powiatowe), gazociągi oraz linie elektroenergetyczne najwyższych i wysokich napięć.

Zainwestowanie jest generalnie w dobrym stanie technicznym. Zabudowa, zarówno mieszkaniowa jak i produkcyjno-magazynowa, jest zadbana. Tylko na nielicznych posesjach występują obiekty nie kwalifikujące się już do remontu. Należy stwierdzić, że w gminie nie ma obszarów wymagających radykalnego przekształcenia. Pewne niedociągnięcia w zakresie estetyki i stanu technicznego są możliwe do usunięcia, a istniejące zainwestowanie może i powinno być utrzymane w „Studium...”.

Bezwzględniego utrzymania wymagają istniejące wsie z historycznie ukształtowaną zabudową koncentrującą się wokół zespołów pałacowych, dworskich czy folwarcznych objętych ochroną konserwatorską. Nowsza zabudowa, obrastająca wokół historyczne układy, choć nie zawsze prawidłowo zlokalizowana (w rozproszeniu, obudowująca główne drogi itp.) musi być utrzymana ze względu na jej dobry stan techniczny i brak możliwości naruszenia własności (konieczność wprowadzenia ładu przestrzennego jest zbyt słabym argumentem, by można myśleć o jej likwidacji).

Istniejąca zabudowa na wsi nie występuje w formie zwartej; w skupionej znajduje się zwykle tylko w centrum wsi, a poza nim – w formie rozproszonej. Nie pozostaje to bez znaczenia dla kształtowania przyszłych jednostek osadniczych: duży udział będzie stanowiła tzw. zabudowa plombowa uzupełniająca luki między zabudową istniejącą. W ten sposób niejako wymuszone jest rozciągnięcie wsi wzdłuż dróg wychodzących z nich (chodzi również o wykorzystanie uzbrojenia, które zostało już wykonane).

Wnioski:

Istniejące zainwestowanie w zasadniczy sposób rzutować będzie na zagospodarowanie przestrzenne przyjęte w „Studium...”, ponieważ:

- trzeba utrzymać praktycznie całe istniejące zainwestowanie,
- można spodziewać się tylko nielicznych, drobnych przekształceń (zmiana funkcji, przebudowa itp.) nie rzutujących na charakter zagospodarowania.

4.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z przeznaczenia terenów

Istotne dla perspektywicznego zagospodarowania przestrzennego Dominowa elementy zainwestowania zapisane zostały w uchwalonym w listopadzie 2001 r. planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego i winny one być wprowadzone również do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Są to:

- autostrada A-2 Świecko – Poznań – Warszawa – Terespol ~~/będąca już w trakcie realizacji na podstawie specjalnej ustawy/~~,
- szybka kolej o międzynarodowym znaczeniu (300 km/h); przewidziana jest wprawdzie do realizacji po 2020 r., jednak jej przebieg już dziś powinien być uwzględniany w rozwiązaniach przestrzennych gminy,
- projektowana w południowej części gminy linia elektroenergetyczna 110 kV z węzła Września/Osowo przez Środę Wlkp. do Moszny,
- projektowana linia elektroenergetyczna 400kV po torze istniejącej linii 220 kV z elektrowni „Konin” do stacji elektroenergetycznej Poznań/Plewiska. Linia ta będzie posiadać charakter wyłącznie tranzytowy.

Inwestycje te – niestety – nie wpłyną bezpośrednio na poprawę gospodarowania w gminie; wręcz przeciwnie, utrudnią jej funkcjonowanie, a duża odległość od węzłów na autostradzie (około 15 km) nie przyczynia się znacząco do zaktywizowania pozarolniczej działalności gospodarczej i tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Plan województwa gminę Dominowo zalicza do obszarów o intensywnym rozwoju rolnictwa a Giecz – położony na Szlaku Piastowskim i Piastowskiej Drodze Romańskiej w Wielkopolsce wskazuje jako ważne w historii kraju miejsce przeznaczone dla rozwoju turystyki o ponadlokalnym znaczeniu.

4.3. Przyrodnicze uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy

Przeprowadzona analiza i ocena środowiska przyrodniczego gminy pozwoliła określić jej stan i możliwości prawidłowego zagospodarowania.

Niemal cała gmina Dominowo należy do obszarów o dobrych warunkach przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa. Świadczy o tym struktura użytków rolnych, przewaga wysokich klas bonitacyjnych gleb, korzystny klimat i wysoki stopień kultury rolnej. Ze względu na łagodną rzeźbę nie napotyka się w gminie na większe trudności w uprawie gleb. Zjawisko erozji gleb, szkodliwe dla produkcji rolnej, może pojawić się na niewielkich powierzchniach – zboczach dolin oraz wzniesieniach pojedynczych pagórków czołowo-morenowych.

Pod względem lesistości gmina należy do gmin o bardzo małym stopniu zalesienia. Szatę roślinną gminy wzbogacają liczne zadrzewienia przydrożne i śródpolne tworzone w dużej mierze przez gatunki synantropijne. W dnach dolin (Moskawy, Zagajskiego Potoku, czy Wielkiego Rowu), zagłębieniach terenu występują podmokłości, którym towarzyszy typowa roślinność siedlisk wilgotnych, wzbogacająca mozaikę krajobrazów zarówno na terenach rolnych jak i ekosystemów dolin rzecznych.

Ważnym czynnikiem kształtującym strukturę przestrzenną gminy są stosunki wodne. Gmina pozbawiona jest naturalnych zbiorników wodnych, co z pewnością nie sprzyja rozwojowi funkcji rekreacyjnej. Strefy wododziałowe, nie przebiegające obszarami leśnymi, nie spełniają właściwie swojej funkcji retencyjnej i ochronnej.

Stopień zagrożenia wartości przyrodniczych w zlewni rzeki Moskawy pozostaje w bezpośrednim związku ze sposobem zagospodarowania. Rolnicze użytkowanie terenu, mała przepuszczalność gruntów i niewystarczająca obudowa biologiczna ekosystemów dolin rzecznych przyczyniły się do powszechnego występowania powierzchniowego spływu zanieczyszczeń rolniczych bezpośrednio do rowów melioracyjnych i cieków.

Niewystarczająco uregulowana gospodarka ściekowa pogarsza stan czystości głównych cieków przepływających przez teren gminy. Stan czystości przebadanych rzek jest pozaklasowy (non). Poprawa sytuacji w gospodarce wodno-ściekowej przyczyni się niewątpliwie do przywrócenia czystości rzek.

Uwarunkowania budowy geologicznej decydują o ograniczonych zasobach hydrogeologicznych czwartorzędowych i trzeciorzędowych.

Elementem zagospodarowania gminy zależnym od warunków naturalnych są złoża kopalin surowców pospolitych. Budowa geologiczna gminy wskazuje na niewielkie możliwości udokumentowania nowych złóż kopalin podstawowych.

Warunki przyrodnicze i walory krajobrazowe terenu stwarzają ograniczone możliwości rozwoju funkcji rekreacyjnej. Niska lesistość, zróżnicowana atrakcyjność szaty roślinnej, brak jezior nie sprzyjają rozwojowi wypoczynku pobytowego na terenie gminy. Możliwość taką stwarzają szlaki turystyczne przebiegające przez jej teren: niebieski – z Giecza poprzez Górzno, Targową Górkę do Marzenina i czarny – z Gułtów przez Stroszki, Neklę do Rajmundowa oraz szlaki kulturowo-turystyczne: Szlak Piastowski i Piastowska Droga Romańska w Wielkopolsce (pokrywające się na terenie gminy Dominowo).

Na rzece Moskawie postuluje się budowę zbiornika retencyjnego „Giecz” – inwestycji w zakresie retencji wód powierzchniowych zgłoszoną do planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przez Samorząd Gminy. Jest to zbiornik dolinowy o powierzchni całkowitej 71 ha, objętości całkowitej 740 tys. m³ i objętości użytkowej 338 tys. m³. Zaprojektowany został jako kaskadowy, z piętrzeniem maksymalnym: 98,5 m w zbiorniku dolnym i 99,5 m w zbiorniku górnym oraz minimalnym: 98,0 m w zbiorniku dolnym i 98,5 m w zbiorniku górnym. Zbiornik „Giecz” przeznaczony ma być dla celów rolniczych (nawodnień) oraz rekreacyjnych.

Wnioski

Środowisko przyrodnicze jest jednym z głównych czynników warunkujących rozwój gminy; rozwój rozumiany bardzo szeroko, również jako rozwój przestrzenny wszystkich elementów zainwestowania.

Ważnym zadaniem „Studium...” jest ochrona najcenniejszych wartości środowiska przyrodniczego, wskazanie obszarów bardziej odpornych na degradację spowodowaną procesami antropogenicznymi, wskazanie terenów, na których wszelkiego rodzaju działalność inwestycyjna może swobodnie rozwijać się przy zachowaniu obowiązujących przepisów w zakresie ochrony i kształtowania środowiska.

Głównymi barierami dla rozwoju funkcji mieszkaniowej i gospodarczej (z wyjątkiem rolnictwa i leśnictwa) w gminie Dominowo są:

- zwarte kompleksy leśne ze szczególnym uwzględnieniem lasów ochronnych,
- zwarte, duże kompleksy gleb wysokich klas bonitacyjnych (III i IV), które stanowią mogą rolniczą przestrzeń produkcyjną. W ich obrębie znajdują się enklawy gleb niższych klas, jednak ze względu na otoczenie gleb cennych dla rolnictwa, należy je również objąć ochroną i wykluczyć spod zabudowy. Z kolei względy społeczne i ekonomiczne mogą zdecydować o wyłączeniu z użytkowania rolniczego nawet gleb klasy III,
- doliny rzek, cieków (nawet tylko okresowo prowadzących wody) oraz tereny użytków zielonych.

Szczególnego potraktowania wymagają obszary o ważnym znaczeniu dla funkcjonowania układu przyrodniczego. W gminie Dominowo obejmują one dolinę rzeki Moskawy stanowiącą – ważny w lokalnym systemie przyrodniczym gminy i powiatu – korytarz ekologiczny łączący kompleks „Lasów Czarniejewskich” z Pradoliną Warszawsko-Berlińską.

4.4. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z wartości kulturowych

Zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią trwałe i istotny element struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Jak wynika z materiałów zamieszczonych w rozdziale 3.4.,

Dominowo jest gminą o bogatym środowisku kulturowym, choć grupa najcenniejszych zabytków – wpisanych do rejestru zabytków Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – jest niezbyt liczna. Jednak większość z nich – szczególnie Rezerwat Archeologiczny w Gieczu posiada znaczną wartość.

Obszar gminy pod względem krajobrazowym jest mało ciekawy (brak zbiorników wodnych, małe obszary leśne). Z tego powodu warto i trzeba wyjątkowo zadbać o utrzymanie i właściwe wyeksponowanie zasobów kulturowych jakie na tym obszarze występują.

Należy jednak zasygnalizować dwojakie skutki posiadania zasobów dziedzictwa kulturowego:

- dają one szansę rozwoju gminy, uatrakcyjnią ją,
- stanowią pewnego rodzaju barierę w jej rozwoju.

Największe znaczenie dla rozwoju gminy mają tereny położone w pobliżu Gieczu. Jest to miejsce, które ze względu na swoją wartość historyczną, znaczenie oraz walory krajobrazowe (położenie w dolinie rzeki Maskawy) przyciąga turystów.

Mniejszą szansę dają gminie nawet bardzo bogate zasoby dziedzictwa kulturowego ale położone na płaskim, bezleśnym obszarze rolniczym. Tu można liczyć jedynie na sporadycznie pojawiających się turystów zainteresowanych historią w ogóle czy historia sztuki w szczególności.

Konieczność ochrony zabytków stwarza jednak szereg problemów utrudniających swobodne gospodarowanie bądź w obrębie samego zabytku, bądź w jego sąsiedztwie. I tak:

- dla właścicieli lub użytkowników obiektów objętych ochroną istnieje obowiązek uzgadniania lub opiniowania wszelkich zmian ze służbami konserwatorskimi,
- dla Urzędu Gminy istnieje obowiązek uwzględnienia wytycznych konserwatorskich przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz konieczności dbania o miejsca pamięci narodowej,
- ~~/na obszarach ochrony archeologiczno-konserwatorskiej podjęcie jakiegokolwiek inwestycji związanych z pracami ziemnymi musi być uzgodnione z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych/~~,
- w „strefach ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych”, podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, a wymagających prac ziemnych, istnieje konieczność prowadzenia badań archeologicznych. Przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy uzyskać pozwolenie WWKZ na prowadzenie badań archeologicznych,
- na terenie „ściślej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków” istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają uzgodnienia z WWKZ,
- podczas prac ziemnych podejmowanych przy obiektach zabytkowych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków lub wpisanych do rejestru zabytków istnieje obowiązek prowadzenia badań archeologicznych, na które należy uzyskać pozwolenie WWKZ przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.

Ponieważ na terenie gminy Dominowo nie zakłada się radykalnych przekształceń funkcjonalno-przestrzennych ~~/z wyjątkiem autostrady/~~ rozwój wszystkich jednostek osadniczych będzie przebiegał stopniowo, przy zachowaniu obecnego zainwestowania, nie ma specjalnych zagrożeń dla zasobów dziedzictwa kulturowego. Największym zagrożeniem może być brak świadomości społeczeństwa odnośnie potrzeby chronienia tych zasobów i brak środków finansowych na utrzymanie ich na odpowiednim poziomie.

4.5. Społeczne i gospodarcze uwarunkowania rozwoju gminy

Społeczne i gospodarcze uwarunkowania rozwoju gminy są trudne do sprecyzowania, gdyż dziedziny te w znacznym stopniu są uzależnione od polityki prowadzonej przez państwo.

Jednak niezależnie od tej polityki, bazując na obserwacji zjawisk zachodzących obecnie w sferze społecznej i gospodarczej, z dużą dozą prawdopodobieństwa można stwierdzić, że:

- Nie można liczyć na dynamiczny rozwój demograficzny gminy; można tylko spodziewać się nieznacznego wzrostu liczby jej mieszkańców.
- Przyrost naturalny w ostatnim 5-leciu (1995-2000) jest bardzo nierównomierny i wykazuje wahania od 0,7‰ w 1997 r. do 7,5‰ w 2000 r. Nawet przy założeniu, że nie nastąpi spadek i przyrost naturalny utrzyma się na poziomie z ostatnich 5 lat, tzn. 2,5‰ (co jest sprzeczne z prognozami dla województwa i kraju, które przewidują dalsze obniżanie się przyrostu naturalnego), w ciągu 20 lat ludność gminy Dominowo wzrośnie zaledwie o 150 osób.
- Utrzymujące się od 1975 r. do 1995 r. ujemne saldo migracji wykazuje tendencję malejącą (od 127 osób do 25 osób). W ostatnim 5-leciu odnotowuje się jego dalszy spadek, a nawet w latach 1996 i 1999 daje się zauważyć niewielką, bo wynoszącą 10 osób, przewagę przybywających nad ubywającymi z gminy. Przyjmując wariant optymistyczny, saldo migracji zostanie prawdopodobnie sprowadzone do „0” lub będzie wykazywało minimalne wartości dodatnie, które w okresie 20-lecia mogą spowodować przyrost ludności gminy o około 200 osób.
- Analiza poszczególnych jednostek osadniczych wykazała, że są wsie rozwijające się i zwiększające liczbę mieszkańców. Należą do nich w szczególności Dominowo, Rusibórz i Zberki.
- Przy uwzględnieniu powyższych założeń ludność gminy do 2020 r. ma szansę wzrosnąć do 3200 osób.
- Wysokie jeszcze nadal zatrudnienie w rolnictwie, kryjące znaczą rezerwę siły roboczej, która stopniowo uwalniana będzie w miarę zmniejszania liczby gospodarstw oraz zmniejszanie wskaźnika zatrudnienia na 100 ha użytków rolnych, stworzy rynek pracy w poszczególnych wsiach. Gmina Dominowo nie może liczyć na znaczne wyjazdy do pracy do gmin sąsiednich, gdyż one same borykają się z problemem bezrobocia, nawet w gminach miejskich takich jak Środa Wlkp. i Nekla. Wobec tego konieczne będzie stworzenie nowych miejsc pracy w gminie.
- Obecne zainwestowanie w zakresie przemysłu, budownictwa, składów i magazynów nie pozwala na zbyt optymistyczne prognozowanie rozwoju gminy w oparciu o te dziedziny gospodarowania. Jednak biorąc pod uwagę przebieg przez obszar gminy zrealizowanej autostrady A-2, można spodziewać się zaktywizowania terenów położonych przy niej, mimo braku bezpośredniej dostępności (wjazdy na autostradę możliwe są wyłącznie z węzłów „Kleszczewo” i „Września”).
- Obecny rozwój gospodarczy gminy nie może bazować na rolnictwie. Jednak biorąc pod uwagę korzystne dla produkcji rolnej warunki naturalne oraz możliwość dotowania tej dziedziny gospodarki w przyszłości można zakładać, że rolnictwo będzie wiodącą funkcją gminy przy znaczącym wsparciu pozarolniczej działalności gospodarczej.
- W gminie brak warunków dla rozwoju funkcji rekreacyjnej dającej podstawę wzrostu gospodarczego. Jedynie Giecz – położony na Szlaku Piastowskim, pokrywającym się tu z Piastowską Droga Romańską w Wielkopolsce – może liczyć na turystów zwiedzających szczególnie cenny dla historii i kultury zabytek archeologiczny oraz dwa zespoły kościołów wpisane do rejestru zabytków.

4.6. Uwarunkowania rozwoju gminy w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej

Komunikacja

Autostrada

~~W środkowej części gminy zabezpiecza się zgodnie z opracowaną dokumentacją projektową pas terenu dla realizacji autostrady A 2 Berlin Świecko Poznań Warszawa./ Przez środkową część gminy przebiega autostrada A2 Berlin – Świecko – Poznań – Warszawa – Biała Podlaska – Kukuryki, zrealizowana obecnie na odcinku Nowy Tomyśl – Września – Konin – Stryków. Połączenie Dominowa z węzłami na autostradzie przewidziane jest poza granicami gminy:~~

- z węzła „Kleszczewo” za pośrednictwem drogi wojewódzkiej 434 oraz dróg powiatowych,
- z węzła „Września” za pośrednictwem drogi wojewódzkiej nr 432 oraz dróg powiatowych.

W odniesieniu do autostrady, odległości negatywnego oddziaływania związanego z ruchem drogowym na otaczającą zabudowę, zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 44/ 19 poz. 160/ 115) oraz Wytycznymi Projektowania Dróg stanowiącymi załącznik do zarządzenia Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z dnia 31 marca 1995 r., wynoszą:

- dla budowli przeznaczonych na pobyt ludzi:
 - 120 m dla obiektów jednokondygnacyjnych,
 - 150 m dla obiektów wielokondygnacyjnych,
- dla budowli nie przeznaczonych na pobyt ludzi – 50 m.

Zakazuje się oświetlania terenów przyległych do pasa drogowego autostrady w sposób powodujący zjawisko olśnienia użytkowników autostrady. Wprowadza się zakaz umieszczania nośników reklam wzdłuż autostrady. Należy ograniczyć do minimum lokalizowanie infrastruktury technicznej w pasie drogowym autostrady. Dopuszcza się jedynie przejścia poprzeczne, pod warunkiem, że ich realizacja nie będzie wymagała zamknięcia ruchu na autostradzie.

Droga wojewódzka nr 432

Przewidziano modernizację drogi wraz z przebudową skrzyżowań, polegającą na podniesieniu istniejących parametrów do parametrów wymaganych dla dróg klasy G – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 02.03.1999 r. w/s warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 poz. 430).

Nie należy projektować bezpośrednich zjazdów z posesji na drogę wojewódzką. Włączenia nowych układów komunikacyjnych należy rozwiązywać za pomocą dróg gospodarczych poza pasem drogi wojewódzkiej.

Obiekty budowlane powinny być wznoszone poza zasięgiem uciążliwości (hałas, wibracje, zanieczyszczenie powietrza) określonej w przepisach dotyczących ochrony środowiska lub w jej zasięgu – pod warunkiem zastosowania środków technicznych zmniejszających uciążliwości do poziomu określonego w ww. przepisach oraz Polskich Normach (zgodnie z rozporządzeniem ~~Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa/~~ Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie – Dz. U. z ~~1999 r./~~ 2002 r. Nr 45/ 75 poz. 440/ 690 z późn. zm.).

Zgodnie z ustawą o drogach publicznych minimalna odległość obiektów budowlanych o charakterze trwałym poza terenem zabudowy winna wynosić 20,0 m, a na terenie zabudowy wsi 8 m od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi wojewódzkiej.

Drogi powiatowe

Drogi zaliczone do powiatowych na terenie gminy Dominowo nie są dostosowane do przenoszenia obciążenia 100 KN/oś. Dla dróg powiatowych, przenoszących małe natężenia ruchu, strefa uciążliwości zamyka się w granicach pasa drogowego, a obiekty należy lokalizować poza terenem zabudowy w odległości min. 20 m, a na terenie zabudowy wsi

8 m od krawędzi jezdni drogi powiatowej – według ustawy z dnia 21.03.1985 r. o drogach publicznych.

Drogi gminne

Uciążliwość dróg gminnych zamyka się w granicach pasa drogowego, a obiekty należy lokalizować poza terenem zabudowy w odległości 15 m, a na terenie zabudowy wsi 6 m od krawędzi jezdni, zgodnie z ustawą z dnia 21.03.1985 r. o drogach publicznych.

Elektroenergetyka

Utrzymuje się przebieg istniejącej linii elektroenergetycznej 220 kV z elektrowni „Konin” do stacji Poznań/Plewiska. Dla tej linii należy zachować obszar ograniczonego użytkowania o szerokości 70 m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach). ~~/Polskie Sieci Elektroenergetyczne nie wykluczają w dalszej przyszłości ewentualnej przebudowy tej linii na linię o napięciu 400 kV, względnie na linię wielotorową, wielonapięciową przy zachowaniu istniejącej szerokości obszaru ograniczonego użytkowania wzdłuż linii./~~ Polskie Sieci Elektroenergetyczne planują rozbiorę tej linii i budowę linii o napięciu 400kV, względnie na linię wielotorową, przy zachowaniu obszaru ograniczonego użytkowania wzdłuż linii.

Dla linii elektroenergetycznej 110 kV Leszno – Śrem – Środa Wlkp. – Miłosław – Września ustalono strefę ochronną o szerokości 30 m.

Niezależnie od przyjętych stref ochronnych, odległość wszelkich budowli w rejonie linii elektroenergetycznych winna być określana w oparciu o Zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 28.01.1985 r. (Monitor Polski nr 3) (zarządzenie nieobowiązujące).

Gazownictwo

Gmina Dominowo nie jest zgazyfikowana i nie posiada rozdzielczej sieci gazowej. W opracowywanym przez Polskie Gazownictwo Naftowe i Gazownictwo SA planie rozwoju na lata 2001 – 2004 nie przewiduje się doprowadzenia gazu do nowych gmin i miejscowości.

W odniesieniu do nowych realizacji w sąsiedztwie istniejącego gazociągu w/c Ø 150 mm Swarzędz – Nekla – Września należy stosować ustalenia zawarte w Zarządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14.11.1995 r. w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139) (zarządzenie nieobowiązujące), które zastąpione zostało rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz.U. z 2001 r. nr 97, poz. 1055).

W przypadku konieczności zmniejszenia stref kontrolowanych od ww. gazociągu należy uzyskać warunki od dysponenta gazociągu.

Zaopatrzenie w wodę

Wodociągi komunalne na terenie gminy Dominowo pracują w oparciu o zasoby trzeciorzędowe. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne tych ujęć wynoszą $66 \text{ m}^3/\text{h} = 1.584 \text{ m}^3/\text{db}$. Zasoby te wykorzystywane są na poziomie ca 10%. Zasoby ujęć komunalnych zapewniają możliwość pokrycia wody na statystycznego mieszkańca gminy w ilości około $365 \text{ dm}^3/\text{mk db}$, a nie stanowią one jedynych źródeł wody; zaopatrują ca 50% mieszkańców gminy.

Zatwierdzone zasoby wszystkich działających na terenie gminy ujęć wodociągowych wynoszą:

trzeciorzędowe	– $155 \text{ m}^3/\text{h}$,
czwartorzędowe	– $24 \text{ m}^3/\text{h}$,
razem	– $179 \text{ m}^3/\text{h} = 4.296 \text{ m}^3/\text{db}$.

Zasoby powyższe zapewniają możliwość poboru wody na statystycznego mieszkańca gminy w ilości około 900 dm³/mk db, istnieje zatem rezerwa dla potencjalnych nowych odbiorców. Ponadto ca 25% mieszkańców gminy podłączona jest do wodociągów sąsiednich gmin.

Gmina Dominowo położona jest poza głównymi zbiornikami wód podziemnych ~~(GWZP)~~ (GZWP) w obrębie piętra czwartorzędowego i trzeciorzędowego.

Odprowadzenie ścieków

Istotnym warunkiem rozwoju gminy jest zapewnienie prawidłowego odprowadzenia ścieków.

Istniejące w gminie oczyszczalnie o łącznej przepustowości 196 m³/db obsługują siecią kanalizacyjną około 30% mieszkańców gminy. Teoretycznie przepustowość oczyszczalni zabezpieczają odbiór ścieków w ilości ca 67 dm³/mk db. Oczyszczalnia w Chłapowie obsługuje około 50% mieszkańców gminy (25% siecią kanalizacyjną). Przepustowość oczyszczalni wykorzystywana jest w około 40%.

Rozwój gminy wywoła potrzebę rozbudowy i budowy oczyszczalni i kanalizacji dla miejscowości o zwartej zabudowie i ograniczenie dowozu ścieków. Zabudowa rozproszona bazować będzie na rozwiązaniach indywidualnych, które uzależnione będą od lokalnych warunków gruntowo-wodnych. Przy sprzyjających warunkach najtańszym rozwiązaniem jest osadnik gnilny i drenaż.

Osią hydrograficzną gminy jest Moskawa o charakterystycznym południkowym biegu rzeki, z licznymi drobnymi dopływami prawo- i lewobrzeżnymi, które po dokładnym rozpoznaniu stanowić mogą odbiorniki ścieków również dla przydomowych oczyszczalni.

Zbiorniki bezodpływowe, choć stosunkowo tanie w budowie, są kłopotliwe i drogie w eksploatacji.

5. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego podlega uchwaleniu przez Radę Gminy Dominowo. Z tego faktu wynika konieczność zawarcia w tym dokumencie takich treści, które Samorząd akceptuje i za realizację których może wziąć odpowiedzialność przed społecznością gminy. Zostały one określone na rysunki „Studium...” w niniejszym rozdziale oraz następnym.

„Studium...” jest zatem rodzajem deklaracji i zobowiązania się Rady Gminy do konsekwentnej realizacji przyjętej polityki przestrzennej, a tym samym do popierania i promowania wszystkich działań zgodnych z tą polityką.

5.1. Cele rozwoju gminy

Dla sprecyzowania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy niezbędne jest – z jednej strony – ustalenie celów jej rozwoju, z drugiej – określenie możliwości i ograniczeń, czyli uwarunkowań, które omówione zostały w rozdz. 4.

Ponieważ dla gminy Dominowo nie została opracowana strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, konieczne jest ustalenie w ramach niniejszego „Studium...” głównego celu jej rozwoju. Jest nim **WZROST DOBROBYTU MIESZKAŃCÓW GMINY**.

Dla jego osiągnięcia konieczne jest sprecyzowanie celów pośrednich lub częściowych, których nieuwzględnienie uniemożliwi dojście do założonego celu głównego. Cele te określone zostały jako strategiczne i zaliczono do nich:

- osiągnięcie zrównoważonego rozwoju, co oznacza osiągnięcie takiego rozwoju społeczno-gospodarczego, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli – zarówno współczesnego jak i przyszłych – następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych,
- zachowanie i podniesienie walorów istniejącego środowiska kulturowego,
- usprawnienie komunikacji wewnętrznej jak i zewnętrznej,
- zabezpieczenie miejsc pracy dla mieszkańców gminy,
- zabezpieczenie odpowiednich warunków mieszkaniowych dla ludności z terenu gminy,
- zabezpieczenie pełnej obsługi mieszkańców (zapewnienie tych wszystkich usług, jakie na poziomie gminy winny się znaleźć).

Powyższe cele po prostu motywują pozostałe ustalenia dotyczące polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Osiągnięcie ich nie może się jednak odbyć z pominięciem uwarunkowań rozwoju gminy omówionych w rozdz. 4.

5.2. Podział przestrzeni gminy

Cała przestrzeń gminy podzielona została na 3 grupy o zbliżonych zasadach działania w każdej z nich. Są to:

1. obszary wyłączone spod zabudowy; w tej grupie znajdują się:
 - tereny objęte różnymi formami ochrony:
 - tereny cenne przyrodniczo, chronione prawnie (parki dworskie, lasy ochronne, doliny cieków),
 - tereny objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych i lasy),
 - tereny wyłączone spod zabudowy z innych względów:
 - wody,

- łąki,
 - tereny predysponowane pod zalesienie,
 - grunty rolne o niewielkiej przydatności dla rolnictwa, ale położone z dala od obecnego zainwestowania, trudno dostępne komunikacyjnie, których uzbrowienie jest nieekonomiczne;
2. obszary z ograniczeniami dla zabudowy, które ze względu na położenie lub walory przyrodnicze nie powinny być przeznaczone pod zabudowę lub zabudowa ta winna być ekstensywna, obwarowana warunkami na jakich może być realizowana; do takich terenów zaliczono doliny cieków wodnych i gleby wysokich klas bonitacyjnych;
 3. obszary przeznaczone pod zabudowę, na których można praktycznie bez ograniczeń prowadzić inwestycje (nie oznacza to, że bez poszanowania wszystkich obowiązujących przepisów); w tej grupie terenów wprowadzony został bardzo ogólny podział na:
 - tereny z wiodącą funkcją mieszkaniową,
 - tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą,
 - tereny dla realizacji celów publicznych (usług, administracji, infrastruktury itd.).

5.3. Zasady i kierunki rozwoju struktur funkcjonalno-przestrzennych

- W kształtowaniu przestrzeni decydujące znaczenie przypisano:
 - warunkom środowiska przyrodniczego, które przesądziły o możliwości przeznaczenia jednych terenów pod zabudowę a konieczności ochrony innych,
 - istniejącemu zagospodarowaniu (chodzi o to, by nie przekreślać dotychczasowego sposobu użytkowania terenów, a jedynie skorygować kierunki rozwoju, usprawnić je, wzbogacić),
 - tendencjom jakie dziś zarysowują się w zakresie zagospodarowania poszczególnych terenów.
- Przyjęto, że gminę musi cechować zrównoważony rozwój i temu podporządkowane muszą być kierunki jej rozwoju i zasady zagospodarowania poszczególnych terenów. W związku z powyższym w pierwszym rzędzie w „Studium...” sprecyzowano co ma być chronione oraz w jakim zakresie (przestrzennym i rzeczowym). „Co” – tzn. które z elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego wymagają zachowania, wydobycia, rekonstrukcji. Zostało to sprecyzowane w następujących podrozdziałach.
- Główną jednostką sieci osadniczej będzie Dominowo, które z czasem połączy się z Orzeszkowem w jeden organizm. Możliwości przestrzennego rozwoju ośrodka gminnego są bardzo duże i jedynie dobre gleby (fragmenty IV i III klasy) stwarzają pewne ograniczenia.
- Dla pozostałych jednostek osadniczych zakłada się rozwój proporcjonalny do tego, jaki miał miejsce w ostatnich kilkudziesięciu latach. Nadal największymi wsiami będą Murzynowo Kościelne, Zberki, Dzierznica, Rusibórz oraz Giecz, który może rozwinąć się ponad przeciętnie.
- Gmina podzielona ~~/zostanie/~~ została na dwie części przez ~~/realizowaną/~~ zrealizowaną autostradę A-2 oraz – w przyszłości podzielona zostanie – kolej o dużych prędkościach, dla których rezerwuje się pasmo wzdłuż autostrady po jej południowej stronie. Te dwa bardzo istotne elementy infrastruktury komunikacyjnej zakłócą utrwalone już powiązania wewnątrz gminy (społeczne i gospodarcze), naruszają układ własności gruntów i spowodują utrudnienia w komunikacji.

5.4. Zasady ochrony środowiska przyrodniczego i kierunki jego kształtowania

Ochrona przyrody jest częścią polityki przestrzennej i ekologicznej gminy i – zgodnie z zapisaną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zasadą zrównoważonego rozwoju – jest priorytetowa.

Jednym z istotnych celów polityki zagospodarowania przestrzennego gminy jest zachowanie podstawowych zasobów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie przestrzenią dostosowaną do potencjału przyrodniczego poprzez:

- ochronę i zachowanie obszarów przyrodniczo najcenniejszych o decydującym znaczeniu dla utrzymania równowagi ekologicznej,
- uznanie za nienaruszalne zwarte kompleksy leśnych oraz ekosystemów doliny Moskawy, a także drobniejszych rzek i cieków oraz rowów melioracyjnych w rejonie lokalnego systemu przyrodniczego gminy,
- ochronę wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem,
- ochronę wód podziemnych przed nadmierną eksploatacją i skażeniem,
- zabezpieczenie obszarów dla produkcji zdrowej żywności – nienaruszenie zwartej obszarów gruntów ornych o wysokiej produkcji roślinnej,
- zabezpieczenie obszarów dla wypoczynku i rekreacji,
- przeciwdziałanie degradacji środowiska.

Prawidłowe wykorzystanie zasobów przyrody stanowi podstawę optymalnego rozwoju gminy a uwzględnienie w „Studium...” predyspozycji użytkowych środowiska pozwoliło na sprecyzowanie zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kierunków kształtowania krajobrazu.

Kierunki rozwoju gminy wymagają umiejscowienia jej w całej przestrzeni geograficznej, czyli w krajobrazie, który jest systemem przestrzennym złożonym z elementów biotycznych, abiotycznych i antropogenicznych.

W celu zabezpieczenia równowagi ekologicznej proponuje się następujące kierunki działań:

a) w zakresie obszarów chronionych:

- zachowanie na terenie gminy obszarów objętych ochroną prawną na podstawie przepisów szczególnych:
 - 11 parków dworskich, w tym 6 wpisanych do rejestru zabytków. Parki należy zachować i w miarę możliwości rewaloryzować. W zagospodarowaniu miejscowości posiadających parki należy uwzględnić wyznaczoną strefę ochrony konserwatorskiej (ekologiczną i widokową),
 - gleb chronionych, torfowisk, bagien,
 - lasów ochronnych w okolicach Giecza – zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach *(Dz. U. Nr 101, poz. 444)* (tekst jednolity Dz.U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679),
- utworzenie korytarza ekologicznego w dolinie rzeki Moskawy, łączącego kompleks „Lasów Czerniejewskich” z Pradolina Warszawsko-Berlińską, na którym obowiązywać powinno:
 - ograniczenie działalności gospodarczej poprzez wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów uciążliwych dla środowiska i degradujących krajobraz,
 - dopuszczenie wyłącznie ekstensywnego zagospodarowania terenu,
 - utrzymanie w maksymalnym stopniu krajobrazu leśno-łąkowego;

b) w zakresie terenów zielonych:

- ochrona istniejących lasów, szczególnie wysp leśnych i leśnych pasów śródleśnych pełniących funkcje regulatora stosunków wodnych (duża zdolność alimentacyjna) i klimatycznych,
- zachowanie ciągów ekologicznych (korytarzy i pasm) stref wododziałowych i dolin rzecznych jako lokalnego systemu powiązań przyrodniczych zapewniających równowagę w środowisku, przy pozostawieniu równocześnie otwartych dolin cieków jako naturalnych dróg przewietrzania gminy (doliny rzeki Moskawy, mniejszych rzek i cieków),
- kompleksowe zalesienie słabych użytków rolnych i gruntów zagrożonych erozją dla uzyskania ciągłości przestrzennej obszarów leśnych. Proponuje się zalesienie przede wszystkim słabych gruntów (kl. VI i VIz) przylegających do większych kompleksów

leśnych przy granicy z gm. Nekla, w okolicy wsi Orzeszkowo i Zberki oraz Murzynowa Kościelnego na terenie byłej eksploatacji kruszywa naturalnego i w rejonie wysypiska śmieci w Orzeszkowie (niewielkie powierzchnie proponowane do zalesień na terenie gminy wynikają z wysokich klas bonitacyjnych gleb),

- kształtowanie krajobrazu otwartego poprzez system zieleni pasmowej i kępowej. Wszystkie zadrzewienia na obszarze gminy należy uznać za niezbędne dla prawidłowego przebiegu procesów przyrodniczych, w miarę możliwości objąć ochroną, prawidłowo pielęgnować istniejące zadrzewienia przydrożne, przywodne i śródpolne (przede wszystkim zarośla śródpolne), a szczególną troską otoczyć zadrzewienia przywodne w dolinie Moskawy pełniące funkcję regulatora stosunków wodnych i krajobrazową,
- uzupełnienie zadrzewień o charakterze krajobrazowym, wodo-, glebo- i wiatrochronnym przez wprowadzenie zadrzewień kępowych i punktowych na granicy użytkowania pomiędzy polem a łąką, w pobliżu oczek wodnych itp. oraz zadrzewień pasmowych-śródpolnych i zadrzewień rzędowych wzdłuż dróg (stworzenie gminnego systemu zadrzewień ochronnych ma na celu przywrócenie równowagi ekologicznej, poprawę warunków przyrodniczych dla produkcji rolnej i podniesienie wartości wizualnej krajobrazu wiejskiego),
- ochrona zieleni cmentarnej stanowiącej skupiska drzewiaste i krzewiaste. Niezbędne są zabiegi pielęgnacyjne oraz wskazane maksymalne nasycenie cmentarzy zielenią wysoką. Cmentarze nieczynne należy szczególnie chronić przed zarastaniem i dewastacją;

c) w zakresie rolnictwa i ochrony gleb:

- zachowanie i ochrona większych obszarów gleb o wysokich klasach bonitacyjnych (II – III) na terenie całej gminy,
- ochrona trwałych użytków zielonych polegająca na zachowaniu ich powierzchni, zwiększaniu zasięgu, zwiększaniu zadrzewień przywodnych i na granicy różnego użytkowania gruntów oraz ochronę ich przed zainwestowaniem. Grunty rolne 9 kompleksu zbożowo-pastewnego słabego, gleby murszaste, mady i czarne ziemie położone w dolinach rzek i obniżeniach powinny być użytkowane jako pastwiska i użytki zielone,
- ochrona bagien i torfowisk – zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych; powinny one być zachowane jako naturalne obszary retencji wód;

d) w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych:

- zwiększenie zasobów wodnych w gminie poprzez realizację obiektów i urządzeń małej retencji; program małej retencji w gminie obejmuje przede wszystkim:
 - zachowanie i budowę urządzeń piętrzących na rzekach i małych ciekach,
 - budowę i odbudowę małych zbiorników wodnych przez wykorzystanie stawów wiejskich i oczek wodnych,
- realizacja zbiornika retencyjnego dolinowego „Giecz” na Moskawie wynikająca z potrzeb zgłoszonych przez Samorząd Gminy,
- ochrona istniejącego systemu rowów melioracyjnych, niedopuszczanie do ich kanalizowania i przegradzania; konieczna jest ochrona zadrzewień przywodnych,
- realizacja zadań na rzecz ochrony wód i prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej w związkach międzygminnych:
 - „Czysta Moskawa” – współpraca na rzecz przywrócenia ładu ekologicznego w dorzeczu rzeki Moskawy (polepszenie jakości wód) łącznie z gminami: Środa Wlkp., Kostrzyn., Nekla, Zaniemyśl i Krzykosy,
 - „Związek Gmin Dorzecza Warty” – usuwanie, odpadów komunalnych i ścieków, oczyszczanie ich, zapobieganie powstawaniu i utylizacja oraz podejmowanie wspólnych działań w zakresie ochrony środowiska (w skład związku wchodzi 22 gminy);

e) w zakresie przeobrażeń środowiska przyrodniczego:

- rekultywacja istniejących na terenie gminy punktów okresowej eksploatacji piasku i żwiru, która może odbywać się w kierunku zalesienia, utworzenia zbiornika wodnego, czy odtworzenia gruntów rolnych, a kierunek i sposób jej prowadzenia powinna zawierać dokumentacja geologiczna złoża i powinien być określony w warunkach koncesji na wydobywanie złoża. Ponadto rekultywacja wyrobiska poeksploatacyjnego powinna przebiegać zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska.
- eksploatacja kopalni pospolitych (złóż kruszywa naturalnego) może być prowadzona pod warunkiem przestrzegania przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (~~Dz. U. Nr 27 poz. 96 z późniejszymi zmianami~~) (tekst jednolity Dz.U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 z późn. zm.). Uruchomienie wydobywania może nastąpić po zatwierdzeniu dokumentacji geologicznej złoża kopaliny oraz udzieleniu koncesji, której na eksploatację kopalni pospolitych na obszarze nie większym niż 2 ha udziela starosta,
- ochrona powietrza atmosferycznego przez zmniejszenie zanieczyszczeń pochodzących z rozproszonych źródeł punktowych (takich jak np.: paleniska domowe, lokalne kotłownie komunalne i przemysłowe) poprzez wprowadzenie ogrzewania ~~/gazowego i elektrycznego/~~, gazowego, olejowego lub elektrycznego; oraz wykorzystywanie niekonwencjonalnych i odnawialnych źródeł energii.
- przeciwdziałanie hałasowi występującemu głównie wzdłuż tras komunikacyjnych poprzez:
 - izolowanie dróg od terenów mieszkaniowych pasami zieleni wielopiętrowej (zimozielonej),
 - podnoszenie jakości nawierzchni dróg,
- ochrona środowiska przyrodniczego w rejonie przebiegu autostrady A-2. Całkowite wyeliminowanie kolizji przebiegu trasy komunikacyjnej z elementami środowiska przyrodniczego jest niemożliwe. ~~/Przekroczenie dolin rzecznych wymagać będzie licznych zabiegów technicznych; ograniczenie negatywnych skutków budowy trasy komunikacyjnej możliwe będzie poprzez: zminimalizowanie rozmiarów budowy; rozwiązanie „ażurowej” konstrukcji (estakadowej) mostów, ekranów wodoszczelnych; akustycznych; zieleni izolacyjnej i ochronnej, a w miejscach najbardziej zagrożonych wtargnięciem zwierzyny – wybudowanie nadziemnych lub podziemnych przejść (przepustów) wtopionych w topografię terenu, pozwalających na swobodne przemieszczanie się zwierząt;/~~
- poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez:
 - budowę dalszych oczyszczalni ścieków,
 - właściwe stosowanie nawozów i środków ochrony roślin,
 - wprowadzanie zieleni niskiej i wysokiej spełniającej rolę filtra biologicznego wzdłuż doliny Moskawy, jej dopływów oraz rowów melioracyjnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami komunalnymi; stałe odpady komunalne składowane są na czynnym składowisku odpadów komunalnych w Orzeszkowie, którego obecna powierzchnia i przewidziana rezerwa wystarczą na potrzeby gminy;
- W celu ochrony powierzchni ziemi nie należy dopuszczać do niszczenia lub uszkodzenia powierzchni ziemi, przez niekorzystne przekształcanie jej budowy oraz poprzez gromadzenie odpadów i odprowadzanie ścieków w sposób sprzeczny z przepisami prawa;
- Ponadto wprowadza się obowiązek selektywnego gromadzenia warstw: humusowej i mineralnej, przy czym ustala się prowadzenie bezodpadowej gospodarki masami ziemnymi;
- Zakazuje się również prowadzenia prac, trwale i niekorzystnie, naruszających stosunki gruntowo-wodne panujące na obszarze objętym planem oraz w jego sąsiedztwie.

5.5. Zasady ochrony dóbr kultury

- Podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie prawa obowiązującego w tym zakresie, ujętego generalnie w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie ~~/dóbr kultury (Dz. U. Nr 98 z 1999 r., poz. 1.150)/~~ zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późn zm.).
- Ze względu na zmiany zachodzące w wykazie obiektów objętych ochroną wprowadzane przez Wojewódzki Oddział Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Poznaniu i ~~/Archeologa Wojewódzkiego/~~ Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu (o czym wspomniano już w rozdziale 3.4.) konieczne jest systematyczne korygowanie – na podstawie danych z ww. służb – wykazu zabytków, jaki znajduje się w materiałach inwentaryzacyjnych do nin. „Studium...”.
- Ustawa o ochronie ~~/dóbr kultury/~~ zabytków i opiece nad zabytkami nakład na właścicieli i użytkowników obiektów wpisanych do rejestru zabytków obowiązek ~~/uzgadniania z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich zmian w zakresie funkcji, formy i detali architektonicznych, wystroju wnętrza itp./~~ uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków na wszelkie prace remontowe, budowlane, konserwatorskie prowadzone przy zabytku, natomiast właścicieli i użytkowników cennych kulturowo obiektów objętych ochroną zobowiązuje do zasięgnięcia opinii WVKZ w zakresie zmian ~~/jw./~~ w funkcji, formie i detalu architektonicznym.
- Ustawa o ochronie i opiece nad zabytkami z 23.07.2003 r. oraz ustawa o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. nakłada na właścicieli i użytkowników parków wpisanych do rejestru zabytków obowiązek uzyskania pozwolenia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora zabytków na wszelkie prace.
- Dla Zarządu Gminy Dominowo istnieje obowiązek uwzględniania wytycznych konserwatorskich przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla obiektów objętych ochroną lub będących w ich sąsiedztwie, o ile zagospodarowanie to może w jakikolwiek sposób naruszyć wartość obiektów chronionych.
- Urząd winien szczególną troską otoczyć miejsca pamięci narodowej i nieczynne cmentarze poprzez: sprzątanie ich otoczenia, odnawiania tablic informacyjnych, remonty dróg dojazdowych itp., a w odniesieniu do obiektów zabytkowych, który nie jest właścicielem – wymusić (odpowiednimi przepisami prawa lokalnego i nadzorem nad ich realizacją) przynajmniej utrzymanie porządku i czystości w ich bezpośrednim sąsiedztwie.
- Sprawa finansowania remontów i utrzymania obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej wykracza poza ramy nin. „Studium...”, a jest to bezdyskusyjnie podstawa zachowania wszystkich dóbr kultury materialnej dla przyszłych pokoleń.
- W zakresie ochrony krajobrazu działania gminy sprowadzają się do przestrzegania ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i nin. „Studium...”. Są one uzgodnione ze służbami konserwatorskimi i w związku z tym zabezpieczają tereny cenne krajobrazowo przed degradacją.
- ~~/Na obszarach ochrony archeologiczno-konserwatorskiej podjęcie jakiegokolwiek inwestycji związanych z pracami ziemnymi musi być uzgodnione z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych, który uzależni wydanie zgody na podjęcie prac od zapewnienia sfinansowania od inwestora nadzoru archeologicznego. Na terenie stanowisk wpisanych do rejestru zabytków należy liczyć się z zakazem jakiegokolwiek inwestycji. Należy zaznaczyć, że zasięg stanowisk wyznaczony na podstawie badań powierzchniowych nie zawsze jest zasięgiem, który dokładnie odpowiada występowaniu pozostałości pradziejowego osadnictwa pod ziemią. Tak więc wyznaczony na mapie „Środowisko kulturowe” z wytycznymi archeologicznymi zasięg stanowisk trzeba traktować orientacyjnie; może okazać się podczas prac ziemnych, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonych stanowisk./~~
- W „strefie ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych” podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, a

wymagających prac ziemnych, istnieje konieczność prowadzenia badań archeologicznych. Przez wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy uzyskać pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych,

- Na terenie „strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków” istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają uzgodnienia z WWKZ.
- Podczas prac ziemnych podejmowanych przy obiektach zabytkowych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków lub wpisanych do rejestru zabytków istnieje obowiązek prowadzenia badań archeologicznych, na które należy uzyskać pozwolenie WWKZ przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.

5.6. Kierunki i zasady rozwoju gminy w sferze społecznej i gospodarczej

Wiodące funkcje gminy

W gminie Dominowo jako wiodące winny rozwijać się następujące funkcje:

- Dominowo:
 - administracyjna i usługowa związane z obsługą ludności gminy,
 - rolnicza i obsługi rolnictwa gminy,
- pozostałe wsie:
 - rolnicza – na obszarze całej gminy,
 - przemysłowo-magazynowa – w Borzejewie, Chłapowie, Gablinie i Gieczu.

Demografia

Prognoza demograficzna nie pozwala na przyjęcie założenia, że sytuacja w zakresie niskiego przyrostu naturalnego i ujemnych migracji bardzo się zmieni. Jednak trzeba liczyć się z możliwością zaktywizowania gospodarki i niespodziewanego wzrostu migracji. I na taką ewentualność gmina musi być przygotowana. Dlatego „Studium...” zabezpiecza tereny znacznie przekraczające potrzeby (zarówno mieszkaniowe jak i dla działalności gospodarczej). Chłonności tych terenów – właśnie ze względu na dużą powierzchnię – nie obliczano. Podano natomiast perspektywiczną wielkość poszczególnych wsi, która może być osiągnięta przy intensywnym rozwoju gminy.

Dla poszczególnych obrębów geodezyjnych przyjęto następującą liczbę mieszkańców:

Dominowo	1400
Biskupice	200
Borzejewo	150
Chłapowo	150
Dzierznica	250
Gablin	200
Giecz	300
Karolewo	100
Kopaszyce	100
Mieczysławowo	250
Murzynowo Kośc.	450
Nowojewo	150
Orzeszkowo	300
/Poświętne/ Poświętno	100
Rusiborek	150
Rusibórz	250
Sobaszczewo	150
Zberki	350

Tak więc zakłada się, że w ciągu najbliższych 20 lat gmina Dominowo może osiągnąć 5 tys. mieszkańców.

Dla ustalenia potrzeb w zakresie usług i miejsc pracy, które realizowane będą etapowo, potrzebna jest informacja o strukturze wieku ludności w okresie perspektywicznym. Przedstawia się ona następująco:

Struktura wieku

Tabela nr 7

Grupa wiekowa	2010 r.		2020 r.	
	% ludności	osób	% ludności	osób
przedprodukcyjna*)	22,2	710	21,6	1.080
w tym:				
0 – 2	2,5	80	2,9	140
3 – 6	3,7	120	4,1	210
7 – 12	8,1	260	7,8	390
13 – 15	4,8	150	4,0	200
16 - 17	3,1	100	2,8	140
produkcyjna	63,4	2.030	60,7	3.040
poprodukcyjna	14,4	460	17,7	880
ogółem	100,0	3.200	100,0	5.000

*) Struktura wieku przedprodukcyjnego jest zgodna z reformą oświaty.

Przy założonym na perspektywę wskaźniku aktywności zawodowej = 46%, liczba czynnych zawodowo w gminie wzrośnie do 1,7 tys. osób – przy 3,2 tys. mieszkańców lub do 2,3 tys. – przy 5,0 tys. mieszkańców w perspektywie.

Zabezpieczenie miejsc pracy

Bilans perspektywicznego zatrudnienia opracowano przy następujących założeniach:

- wzrost ludności gminy do 3,2 tys. osób – I wariant lub do 5,0 tys. osób – II wariant,
- wyjazdy poza gminę zrównoważone będą dojazdami do gminy,
- zatrudnienie w rolnictwie spadnie do 10 osób/100 ha użytków rolnych, czyli do około 600 osób (powierzchnia użytków rolnych zmniejszy się w stosunku do dzisiejszej o około 800 ha; wartość ta stanowi 50% powierzchni wyznaczonej w „Studium...” pod zainwestowanie i uwzględnia zalesienia i zbiornik retencyjny),
- około 15% czynnych zawodowo zatrudni sektor publiczny, tzn. 230 osób – w wariantcie I lub 350 osób – w wariantcie II,
- dla pozostałej liczby czynnych zawodowo, czyli dla 670 osób – wg wariantu I i 1.350 osób – wg wariantu II, należy zabezpieczyć miejsca pracy w działalności gospodarczej (tzn. w usługach, przemyśle, budownictwie, magazynach itp.).

Niezbędną powierzchnię terenu, jaką należy zabezpieczyć na potrzeby działalności gospodarczej określono niżej.

Potrzeby mieszkaniowe

Obecne tempo realizacji mieszkań i rozwój budownictwa w ostatnich latach, wykazujące wyraźny regres tej dziedziny gospodarki, nie mogą stanowić podstawy dla określenia potrzeb mieszkaniowych w przyszłości. Dla okresu perspektywicznego przyjęto następujące założenia:

- szacuje się, że ca 5%, tzn. około 2,9 tys. m² powierzchni użytkowej istniejącej substancji mieszkaniowej wymaga wymiany z powodu złego stanu technicznego,
- zakłada się rozgęszczenie mieszkańców w istniejących zasobach mieszkaniowych do wskaźnika 25 m² pow. uż./osobę, co oznacza, że w istniejącej i wymienionej na nową zabudowie będzie mogło mieszkać około 2,3 tys. osób,
- podobny wskaźnik zakłada się dla zabudowy projektowanej.

Przy powyższych założeniach w ciągu najbliższych 20 lat zajdzie potrzeba realizacji mieszkań:

- dla około 860 osób = ca 200 – przy budynków wzroście gminy do 3,2 tys. mieszkańców (wariant realny, wynikający z prognozowanego przyrostu naturalnego i migracji),
- dla około 2.660 osób = ca 600 budynków – przy wzroście gminy do 5,0 tys. mieszkańców (wariant zakładający uruchomienie mechanizmów gospodarczych powodujących znacznie większe migracje).

Potrzeby mieszkaniowe gminy przeliczono na budynki jednorodzinne, jednak nie tylko tego typu zabudowa może być realizowana. Pewien udział w projektowanym budownictwie może stanowić zabudowa wielorodzinna (małe domy mieszkalne do III kondygnacji).

W „Studium...” rezerwy terenu pod budownictwo mieszkaniowe wyznaczone zostały praktycznie dla wszystkich wsi; największe – dla Dominowa. Nie zbilansowano ich, ponieważ znacznie przekraczają perspektywiczne potrzeby.

Potrzeby w zakresie usług

W niniejszym „Studium...” zastosowano podział usług na 2 grupy. Różnią się one zasadami lokalizacji.

Do jednej grupy zaliczono usługi socjalne. Są to usługi z zakresu oświaty, zdrowia, opieki społecznej, kultury, sportu i rekreacji przewidziane do realizacji głównie ze środków gminy lub osób fizycznych. Potrzeba ich realizacji wynika z:

- konieczności uzupełnienia braków w istniejącym zainwestowaniu,
- podniesienia standardu, który na dziś jest wystarczający ale jutro stanie się substandardem,
- zmian, jakie zajdą w wymogach dotyczących dostępności usług (rozmieszczenie w stosunku do miejsc zamieszkania),
- zmian, jakie zajdą w sposobie spędzania wolnego czasu,
- wzrostu liczby mieszkańców.

Usługi realizowane przez gminę powinny być – w miarę możliwości – wyznaczane na gruntach komunalnych. Gmina takich gruntów ma mało, występują w rozdrobnieniu a ich lokalizacja nie pozwala na przeznaczenie ich pod usługi. Mogą one jednak być kartą przetargową w pozyskiwaniu terenów korzystniej zlokalizowanych.

Drugą grupę stanowią usługi z zakresu handlu, gastronomii, rzemiosła usługowego, łączności itp., których istnienie już dziś reguluje rynek. Powstaną one głównie w ramach terenów wyznaczonych pod mieszkalnictwo w ilości dostosowanej do potrzeb mieszkańców. Nie rzutują one w zasadniczy sposób na układ funkcjonalno-przestrzenny gminy; tam gdzie będzie zabudowa mieszkaniowa tam będą te usługi.

Precyzyjne ustalenie programu usług w ramach „Studium...” jest niemożliwe, gdyż dopiero Samorząd w przyszłości decydować będzie o kolejności uruchamiania poszczególnych terenów i w związku z tym o zapotrzebowaniu na usługi w poszczególnych rejonach gminy.

Tereny działalności gospodarczej

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dominowo” w zakresie działalności gospodarczej ma ofertowy charakter; zarezerwowano znacznie więcej terenów na ten cel niż wynika z potrzeb.

Przy obliczaniu potrzeb terenów o charakterze przemysłowo-składowym wzięto pod uwagę liczbę osób, jaka zatrudniona będzie w działalności gospodarczej i przyjęto następujące założenia:

- 25 pracowników/1 ha terenów przemysłowo-składowych (brutto),
- 40% pracowników działalności gospodarczej znajdzie zatrudnienie w ramach drobnej działalności prowadzonej w ramach terenów wyznaczonych pod mieszkalnictwo

(w ośrodkach usługowych, w budynkach mieszkalnych, w enklawach nieuciążliwej działalności gospodarczej, które wyznaczone zostaną planami miejscowymi),

- dla 60% pracowników działalności gospodarczej trzeba wyznaczyć nowe tereny.

Zapotrzebowanie na tereny przemysłowo-składowe przy ww. założeniach wyniesie około 20 ha – w wariantcie I i 35 ha – w wariantcie II.

Tymczasem w studium zarezerwowano około 600 ha pod działalność gospodarczą (w tym są tereny, które zajmują ośrodki produkcji rolnej, w których również prowadzona jest i będzie pozarolnicza działalność gospodarcza).

Główne tereny zlokalizowano po obu stronach autostrady. Wprawdzie nie będą one dostępne komunikacyjnie bezpośrednio z autostrady, a jedynie poprzez węzły „Kleszczewo” i „Września” oddalone o ca 15 km, jednak ta lokalizacja (szczególnie na glebach niższych klas bonitacyjnych) wydaje się korzystniejsza dla inwestorów niż przy Dominowie lub przy drodze wojewódzkiej przecinającej gminę poza ważniejszymi jednostkami osadniczymi.

5.7. Kierunki i zasady rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej

Komunikacja

- Przez teren gminy Dominowo przebiega autostrada A-2 Berlin – Poznań – Warszawa Biała Podlaska - Kukuryki. Połączenie gminy Dominowo z autostradą odbywać się będzie z węzłów „Kleszczewo” i „Września” za pośrednictwem systemu istniejących dróg (wojewódzkich, powiatowych i gminnych). Na terenie gminy przewidziano trzy dwupoziomowe przecięcia autostrady na ciągach dróg powiatowych:

- 32501 Środa Wlkp. – Chłapowo – Giecz – Nekla,
- 32535 Orzeszkowo – Giecz – Gułtowy,
- 32537 Chłapowo – Borzejewo – Pławce.

- Przewiduje się podniesienie parametrów drogi wojewódzkiej nr 432 do klasy drogi głównej (G) oraz przebudowę skrzyżowań – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 02.03.1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430).
- Nie przewiduje się zmiany przebiegu dróg powiatowych z wyjątkiem odcinków związanych z realizacją autostrady.
- Utrzymuje się istniejącą sieć dróg gminnych ustaloną przez Urząd Gminy Dominowo.
- Przewiduje się możliwość realizacji nowej linii kolejowej o szybkości pociągów 300 km/h. Trasa tej linii została ustalona wzdłuż autostrady A-2 po jej południowej stronie. Ustalono strefę uciążliwości linii 150 m od osi w obu kierunkach.

Elektroenergetyka

- W zakresie elektroenergetyki przewiduje się:
 - ~~Imodernizację istniejącej linii elektroenergetycznej 220 kV relacji Elektrownia „Konin” – Poznań Plewiska z ewentualną przebudową tej linii na linię o napięciu 400 kV, względnie na linię wielotorową, wielonapięciową, przy zachowaniu istniejącej szerokości obszaru ograniczonego użytkowania wzdłuż tej linii, rozbiórkę elektroenergetycznej linii 220 kV relacji Elektrownia „Konin” – Poznań Plewiska i budowę linii o napięciu 400kV, względnie na linię wielotorową, przy zachowaniu obszaru ograniczonego użytkowania wzdłuż linii.~~
 - w dalszej przyszłości, w związku z planowaną realizacją węzła elektroenergetycznego Września/Osowo (220/110 kV) – możliwość wyprowadzenia z tego węzła nowych linii 110 kV. Jedna z tych linii, na kierunku Września – Środa Wlkp./Kijewo, może przebiegać w południowej części gminy Dominowo w powiązaniu z istniejącą linią 110 kV Środa Wlkp. – Września.

- Dla zasilania nowych odbiorców przewiduje się budowę stacji elektroenergetycznych średniego napięcia wraz z liniami zasilającymi. Ilość tych stacji oraz ich lokalizacja winna wynikać z opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Gazownictwo

W zakresie zaopatrzenia w gaz przewodowy przewiduje się realizację sieci gazociągów zaopatrujących gminę z gazociągu w/c Ø 150 Swarzędz – Kostrzyn – Nekla – Września. Wyprowadzenie sieci gazociągów gminnych przewiduje się ze stacji redukcyjno-pomiarowej 1° w Stroszkach gm. Nekla (wariant III „Koncepcji programowej gazyfikacji gminy Dominowo” opracowanej przez zespół pod kierunkiem dr inż. Andrzeja Barczyńskiego).

Zaopatrzenie w wodę

- Istniejące na terenie gminy wodociągi komunalne, tj. wodociągi Giecz i Dominowo oraz wodociąg Murzynowo Kościelne (obecnie własność /AWRSP/ ANR, ma przejąć Gmina) nadal będą najważniejszymi źródłami wody. Głównym zadaniem jest utrzymanie prawidłowego działania tych wodociągów.
- Wodociągi zakładowe Borzejewo, Dzierznica, Rusibórz, Sobaszczewo, jeżeli będą w dobrym stanie technicznym, nadal spełniać będą swoją rolę. Docelowo mogą je zastąpić wodociągi komunalne, które posiadają rezerwy.
- Utrzymuje się również dostawę wody z sąsiednich gmin.
- Przewidywany rozwój gminy i wiążący się z tym wzrost zapotrzebowania na wodę, dyktować będą warunki dalszej rozbudowy stacji i sieci wodociągowych. Przy założeniu wzrostu gminy do 5 tys. mieszkańców ujęcia trzech wodociągów komunalnych mogą zapewnić dostawę wody na statystycznego mieszkańca w wysokości 300 dm³/db.

Odprowadzenie ścieków

- Zakłada się sukcesywne porządkowanie gospodarki ściekowej.
- Wsie o zwartej zabudowie (Biskupice, Dzierznica, Giecz, Murzynowo Kościelne, Orzeszkowo i Rusibórz) proponowane są do objęcia siecią kanalizacyjną. Postuluje się budowę oczyszczalni w Gieczu, Murzynowie Kościelnym oraz Rusiborzu. Oczyszczalnia w Gieczu proponowana jest dla obsługi Gieczu, Biskupic oraz Dzierznicy. Natomiast do systemu Dominowo – Chłapowo postuluje się podłączenie Orzeszkowa. Oczyszczalnia w Chłapowie wymagać będzie rozbudowy, przy wskaźniku 150 dm³/db ścieków na mieszkańca oczyszczalnia będzie wystarczająca dla obsługi 1.000 mieszkańców.
- Z zabudowy rozproszonej ścieki odprowadzane będą do urządzeń indywidualnych, których rozwiązania uzależnione będą od lokalnych warunków gruntowo-wodnych. Urządzenia do utylizacji muszą zapewnić prowadzenie prawidłowej, kontrolowanej gospodarki ściekowej.
- Zakazuje się odprowadzania ścieków komunalnych do gruntu, ścieki w postaci wód opadowych i roztopowych z zanieczyszczonych powierzchni utwardzonych (jak drogi, place, parkingi) należy odprowadzić poprzez urządzenia podczyszczające – płaskowniki i separatory substancji ropopochodnych.
- Dopuszcza się odprowadzanie czystych wód opadowych i roztopowych powierzchniowo na teren działki dla zabudowy jednorodzinnej,
- Indywidualne oczyszczanie ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzanie ich do szczelnych zbiorników bezodpływowych powinno być dopuszczone tylko na obszarach, gdzie z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną oraz być zgodne z zapisami ustawy Prawo wodne

6. USTALENIA DLA POSZCZEGÓLNYCH FORM ZAGOSPODAROWANIA TERENU

Tereny zabudowy mieszkaniowej

- W „Studium...” operuje się terenami mieszkaniowymi brutto, w ramach których znajdują się:
 - tereny zabudowy mieszkaniowej netto,
 - komunikacja (ulice, place, parkingi itp.),
 - usługi,
 - działalność gospodarcza:
 - wbudowana w obiektach mieszkalnych,
 - w obiektach gospodarczych w ramach działek mieszkaniowych,
 - na wydzielonych działkach;

/uciążliwość prowadzonej działalności nie może pogarszać warunków środowiska przyrodniczego i nie może być uciążliwa dla mieszkańców (hałas, zapach, wzmożony ruch pojazdów dostawczych itp.)/,

oddziaływanie prowadzonej działalności nie może powodować przekroczenia standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych poza terenem, do którego inwestor posiada tytuł prawny.

 - tereny rekreacyjne (sport, place zabaw, zieleń osiedlowa, skwery itp.),
 - urządzenia infrastruktury technicznej (stacje transformatorowe, przepompownie ścieków, stacje redukcyjne gazu, osadniki wód deszczowych itp.),
 - zieleń izolacyjna (wysoka – przy obiektach uciążliwych dla mieszkańców, niska – wzdłuż urządzeń sieciowych wymagających zabezpieczenia strefy ochronnej).
- Bezwzględne zachowania wymagają:
 - ciągi zieleni ekologicznej nie wykazane w „Studium...”, których potrzeba objęcia ochroną wyniknie przy opracowaniu terenu w większej skali,
 - pojedyncze zespoły istniejącej zieleni śródpolnej (przy oczkach wodnych, w obniżeniach terenu, na skarpach itp.),
 - naturalne rowy otwarte,

a w miarę możliwości winna być również chroniona wysoka zieleń przydrożna.
- Szczególnego potraktowania wymagają:
 - tereny zabudowy mieszkaniowej położone w obszarach objętych ochroną archeologiczną,
 - obiekty objęte ochroną konserwatorską, dla których działania określono w rozdz. 5 „Studium...”.
- Strefa ochrony siedliskowej lasów (około 100 m od granicy lasu) winna być zagospodarowana głównie w formie zieleni ochronno-rekreacyjnej, ogrodów przydomowych itp. Nie dopuszcza się tu prowadzenia działalności gospodarczej, a obiekty kubaturowe winny być usytuowane w odległości zgodnej z przepisami.
- Dla zabudowy mieszkaniowej usytuowanej w jednym rzędzie wzdłuż dróg tylną linię rozgraniczającą należy traktować jako orientacyjną. Dopuszcza się jej przekroczenie dla zabudowy siedliskowej i dla działalności gospodarczej. Natomiast obowiązuje zakaz wprowadzania drugiego rzędu zabudowy mieszkaniowej. Głębokość przeciętnej działki budowlanej nie powinna przekraczać 40 m.

- Zabudowa mieszkaniowa o charakterze plombowym winna nawiązywać gabarytami i charakterem do zabudowy sąsiedniej.
- Do czasu realizacji komunalnej kanalizacji sanitarnej dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej dopuszcza się zastosowanie rozwiązań indywidualnych.

Tereny działalności gospodarczej

- Pod pojęciem „działalność gospodarcza” należy rozumieć wszelkiego rodzaju działalność produkcyjną, magazynową oraz usługową, prowadzoną na terenach i w obiektach o charakterze „przemysłowym” (nie należy więc – w rozumieniu studium – zaliczać do niej usług typu przedszkole, kaplica itp.). Do terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą włączono również istniejące ośrodki rolniczej gospodarki wielkoobszarowej, w ramach których prowadzona jest (lub może być) różnego rodzaju działalność produkcyjna (gorzelnie, suszarnie, przetwórstwo rolno-spożywcze, itp.) oraz magazynowa, bazy budowlane, komunikacyjne.
- W zakresie ochrony środowiska obowiązują wymogi takie, jak dla terenów mieszkaniowych.

Tereny o funkcjach mieszanych

- W „Studium...” zaprojektowane zostały tereny, na których występują już obecnie (lub wystąpią), co najmniej 2 funkcje uznane za ważne dla rozwoju gospodarczego; jedną z nich jest zawsze rolnictwo. Są to:
 - tereny rolno-osadnicze,
 - tereny rolno-przemysłowe.
- Na ww. terenach dopuszcza się zainwestowanie pojedynczych działek oraz mniejszych lub większych arealów (w skrajnej sytuacji może zaistnieć całkowity zanik funkcji rolniczej).
- W „Studium...” określono główny charakter zainwestowania, co oznacza, że mogą być lokalizowane również obiekty o innym przeznaczeniu, jednak nie zakłócające funkcji wiodącej. I tak:
 - na obszarach rolno-osadniczych nie dopuszcza się realizacji obiektów szczególnie szkodliwych dla środowiska i obiektów mogących pogorszyć stan środowiska,
 - na terenach rolno-przemysłowych niewskazana jest lokalizacja zabudowy mieszkaniowej; winna ona ograniczać się do obiektów realizowanych na potrzeby osób prowadzących działalność gospodarczą.
- Do czasu realizacji uzbrojenia komunalnego dopuszcza się indywidualne rozwiązania w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków.

Pozostałe tereny przeznaczone pod zainwestowanie

- Tereny rekreacyjne: pod tym pojęciem znajdują się tereny sportu, biwaków, campingów, stanic itp.
- Ogródki działkowe: ewentualne wydzielenie zespołów dopuszczone jest w ramach terenów rolnych z wykluczeniem terenów:
 - o szczególnych walorach przyrodniczych,
 - objętych szczególną ochroną wód podziemnych,

- położonych w pobliżu dróg o znacznym natężeniu ruchu i linii elektroenergetycznych wysokich napięć,
- na obszarach z poziomem wody gruntowej powyżej 1,5 m ppt.

Niewskazana jest też lokalizacja ogródków na glebach wyższych klas bonitacyjnych.

- Cmentarze: utrzymuje się istniejące obiekty jako czynne lub zamknięte w zależności od potrzeb, z docelowym przeznaczeniem cmentarzy zamkniętych na zieleni o charakterze parkowo-leśnym.
- Rezerwat archeologiczny – utrzymuje się istniejące obiekty i dopuszcza się realizację innych służących ochronie, ale i przyczyniających się do popularyzacji tego zabytku, np. budynek muzeum, wystaw. Wskazane jest by jako towarzysząca rozwijała się działalność gospodarcza, m.in. w postaci hotelu, obiektu gastronomicznego na terenach przyległych, w miejscowościach Giecz i Biskupice.

Infrastruktura techniczna

- Na rysunku „Studium...” pokazane zostały istniejące znaczniejsze i obszarowo większe urządzenia związane z infrastrukturą techniczną. Projektowane urządzenia, ze względu na skalę opracowania lub brak możliwości dokonania rozstrzygnięć na obecnym etapie, zasygnalizowano w formie symbolu (np. oczyszczalnie ścieków) lub pominięto (np. stacje transformatorowe). Jednak wszelkie propozycje wynikające z opracowań szczegółowych, programów i dokumentacji technicznych należy uznać za zgodne z nin. „Studium...”.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

- Na obszarach przeznaczonych w „Studium...” pod uprawy rolne nie dopuszcza się żadnej zabudowy z wyjątkiem obiektów i urządzeń niezbędnych dla uzbrojenia terenu (przepompownie, stacje transformatorowe itp.) oraz obiektów związanych z gospodarką rolną i zwierzęcą (w tym stawów rybnych), które winny być zlokalizowane poza obszarami zainwestowania wiejskiego.
- Za zgodnie ze „Studium...” uznaje się zalesienia gruntów rolnych klasy V i VI.
- Brak – wyprzedającego w stosunku do niniejszego „Studium...” – specjalistycznego opracowania w zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej uniemożliwia w pełni prawidłowe ustalenie granicy tejże przestrzeni. W „Studium...” zasugerowano tylko, które tereny – jako najcenniejsze dla gospodarki rolnej – należy wyznaczyć jako rolniczą przestrzeń produkcyjną, a opracowanie wykonane przez specjalistów – rolników pozwoli na ewentualne skorygowanie propozycji „Studium...”.

Etapowanie realizacji

- Etapowanie wchodzenia z inwestycjami na poszczególne tereny:
 - w pierwszej kolejności winny być zabudowywane tereny, które można podłączyć do istniejącej infrastruktury technicznej,
 - w następnym etapie uruchomione winny być tereny, które można uzbroić poprzez rozbudowę istniejącej już infrastruktury technicznej,
 - w ostatnim etapie uruchomione mogą być tereny, dla których trzeba uprzednio wybudować nowe systemy uzbrojenia.

~~Niewskazane jest wchodzenie na nowe tereny z zabudową rozproszoną lub tworzenie „wysp” zabudowy rozdzielonych użytkami rolnymi. Dotyczy to zarówno zabudowy mieszkaniowej jak i działalności gospodarczej.~~

7. SYNTEZA ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DOMINOWO ZE ZMIANAMI.

Zapisy studium stanowią generalizację funkcji omawianych terenów, jednakże istnieje możliwość wprowadzania funkcji uzupełniających oraz innych pod warunkiem ich wzajemnej niekolizyjności. Przez niekolizyjność należy rozumieć takie zagospodarowanie, które pozwala na funkcjonowanie obok siebie różnych funkcji, w sposób bezkonfliktowy, a także niepowodujący obniżenia standardów środowiska, nie powodujący obniżenia jakości przestrzeni, itp. Zatem za zgodne ze studium należy uznać wszelkie usługi towarzyszące i funkcje uzupełniające funkcję podstawową określoną na rysunku studium. Przez usługi towarzyszące lub funkcje uzupełniające należy uznać takie formy działalności lub takie zagospodarowanie terenu, które będzie poprawiało jakość przestrzeni i będzie przyczyniać się do poprawy jakości życia mieszkańców. Przykładowo dla funkcji mieszkaniowej mogą być to np.: usługi handlu, za wyjątkiem wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, kulturalne i obiekty oświatowe, obszary przestrzeni publicznej realizowanej w formie placów, rynków, tereny zieleni wewnątrz osiedlowej, tereny sportowo-rekreacyjne, ścieżki rowerowe, ścieżki piesze, pasy wyznaczone dla przebiegu infrastruktury technicznej oraz inne podobne, a niewymienione wyżej.

Listy powyższej nie należy traktować jako zamknięty katalog, lecz jako wskazanie możliwych rozwiązań. Dopuszczalne jest stosowanie synonimów podanych funkcji.

Każdorazowo należy przeanalizować potrzeby i wymagania wynikające z istniejącego już zagospodarowania, a także potrzeb opracowywanego terenu. Dlatego należy uznać za zgodne ze studium, takie ustalenia, które spowodują, że funkcja podstawowa będzie zajmować nie mniej niż 50% powierzchni terenu objętego planem, ale przyjęte rozwiązanie będzie uzasadnione potrzebami, które ujawnią się w późniejszym okresie. Oczywiście nowe funkcje nie mogą powodować uciążliwości dla ludzi i dla środowiska przyrodniczego.

Granice obszarów postulowanych do zainwestowania, z wyłączeniem obszarów już zainwestowanych, pokazanych na rysunku studium są granicami terenów, dla których wymagany jest obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Możliwe jest wykonanie opracowań planistycznych dla fragmentów obszarów, pokazanych na rysunku studium, pod warunkiem, że poszczególne części znajdują się przy istniejących drogach publicznych, a także wtedy, gdy każdy z planów będzie posiadał układ komunikacyjny pozwalający na połączenie z drogami publicznymi. Ten ostatni warunek nie dotyczy obszarów, na których będą realizowane tzw. „osiedla zamknięte”. W takiej sytuacji uchwała o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla takiego terenu musi zawierać zapis o tworzeniu „osiedla zamkniętego”

Generalne zasady kształtowania przestrzeni, których przestrzeganie ma wpływać na poprawę ładu przestrzennego, zostały ujęte w planie zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego zatwierdzonego Uchwałą Nr XLII/628/2001 z dnia 26 listopada 2002 r. opublikowaną w Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2002 r., Nr 35, poz.1052.

Zasady zagospodarowania przestrzennego województwa konkretyzują:
Działania zmierzające do:

- przełamania barier i ograniczeń rozwoju,
- redukcji napięć i konfliktów w funkcjonowaniu struktur przestrzennych,
- wykorzystania szans i możliwości tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym,
- poprawy ładu przestrzennego.

Za główne zasady zagospodarowania przestrzennego woj. wielkopolskiego uznaje się:

- tworzenie warunków do współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i wpisanie go w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz,
- tworzenie wielofunkcyjnych struktur przestrzennych (przełamywanie monofunkcyjności),
- dążenie do dalszej intensyfikacji rozwoju najbardziej aktywnych gospodarczo obszarów z równoczesnym przełamywaniem impasu gospodarczego obszarów wymagających aktywizacji.

Zasady kształtowania obszarów wiejskich:

- ochrona charakterystycznych układów ruralistycznych oraz zespołów sakralnych, pałacowo – parkowych, folwarków, ochrona zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, wiatraków, remiz, szkół, kuźni, młynów, gorzelnii i innych elementów specyficznych dla architektury wiejskiej np. kapliczek, krzyży;
- poszanowanie kształtowanej tradycyjnie różnorodności form osadnictwa wiejskiego w poszczególnych rejonach województwa;
- rozwijanie wsi z maksymalnym poszanowaniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej i tworzenie zwartych układów zabudowy;
- porządkowanie przestrzeni publicznych np. wewnątrz placowych i tworzenie miejsc integracji społecznej;
- wydobywanie w układzie przestrzennym elementów kompozycji urbanistycznej: dominant przestrzennych, osi widokowych, ekspozycji, sylwet, dolin, skarp, charakterystycznych form terenowych, grup zieleni, alei, rozłogów itp.;
- twórcze wykorzystywanie wzorców architektury lokalnej przy formułowaniu warunków dla projektowanej zabudowy, odwoływanie się do architektury regionalnej Wielkopolski, preferowanie rodzimych materiałów budowlanych oraz tradycyjnych elementów małej architektury takich jak drewniane płoty, podmurówki z kamienia naturalnego itp.;
- zabezpieczanie terenów sportowych i rekreacyjnych.

7.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów.

7.1.1. Obszary położone w Dominowie.

Zmiana obejmuje obszary, oznaczone symbolami M; których przeznaczenie zmienia się na tereny z wiodącą funkcją mieszkaniową.

7.1.2. Obszar położony w Dominowie.

Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Dominowo, oznaczony symbolem AG, którego przeznaczenie zmienia się na cele przemysłowo – gospodarcze.

7.1.3. Obszar położony w Sabaszczewie.

Zmiana obejmuje obszar położony w Sabaszczewie, oznaczony symbolem M/AG, którego przeznaczenie zmienia się na cele zabudowy mieszkaniowej z działalnością gospodarczą.

7.1.4. Obszar położony w Gieczu oraz w Chłapowie.

Zmiana obejmuje obszar położony w Gieczu i w Chłapowie, oznaczony symbolem ZP, który wchodzi w skład terenu Rezerwatu Archeologicznego w Gieczu oraz obszaru stanowiącego otulinę grodu z przeznaczeniem na łąki.

- 7.1.5. Obszar położony w Gieczu.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Giecz, oznaczony symbolem AG, którego przeznaczenie zmienia się na cele przemysłowo – gospodarcze.
- 7.1.6. Obszar położony w Gieczu.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Giecz, oznaczony symbolem M, którego przeznaczenie zmienia się na tereny z wiodącą funkcją mieszkaniową.
- 7.1.7. Obszar położony w Nowojewie.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Nowojewo, oznaczony symbolem AG, którego przeznaczenie zmienia się na cele przemysłowo – gospodarcze.
- 7.1.8. Obszar położony w Bukowym Lesie, obręb geodezyjny Mieczysławowo.
Zmiana obejmuje obszar oznaczony symbolami M, którego przeznaczenie zmienia się na tereny z wiodącą funkcją mieszkaniową.
- 7.1.9. Obszar położony w Borzejewie.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Borzejewo, oznaczony symbolem PG, którego przeznaczenie zmienia się na cele powierzchniowej eksploatacji kruszywa.
- 7.1.10. Obszar położony w Gablinie.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Gablin, oznaczony symbolem AG, którego przeznaczenie zmienia się na cele przemysłowo – gospodarcze.
- 7.1.11. Obszar położony w Orzeszkowie.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Orzeszkowo, oznaczony symbolem AG, którego przeznaczenie zmienia się na cele przemysłowo – gospodarcze.
- 7.1.12. Obszar położony w Rusiborku.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Rusiborek, oznaczony symbolem AG, którego przeznaczenie zmienia się na cele przemysłowo – gospodarcze.
- 7.1.14. Obszar położony w Dzierżnicy.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Dzierżnica, oznaczony symbolem M, którego przeznaczenie zmienia się na tereny z wiodącą funkcją mieszkaniową.
- 7.1.15. Obszar położony w Szrapkach.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Szrapki, oznaczony symbolem M, którego przeznaczenie zmienia się na tereny z wiodącą funkcją mieszkaniową.
- 7.1.15. Obszar położony w Marianowie.
Zmiana obejmuje obszar położony we wsi Marianowo, oznaczony symbolem M, którego przeznaczenie zmienia się na tereny z wiodącą funkcją mieszkaniową.

7.2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy.

Tereny z wiodącą funkcją mieszkaniową

W niniejszej zmianie wyznacza się tereny zabudowy mieszkaniowej, w ramach, których przewiduje się również:

- tereny komunikacji (ulice, place, parkingi, itp.),
- urządzenia infrastruktury technicznej (stacje transformatorowe, przepompownie ścieków, itp.),

dla obszarów o funkcji mieszkaniowej przewiduje się zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, dopuszcza się realizację wielorodzinnych, małych domów mieszkalnych.

Zabudowa mieszkaniowa powinna być realizowana jako zabudowa jednorodzinna, wolnostojąca, bliźniacza lub szeregowa. Swoim charakterem i formą winna nawiązywać do tradycyjnej zabudowy na przedmiotowym obszarze.

W ramach ww. zabudowy występuje możliwość lokalizacji usług towarzyszących oraz funkcji uzupełniających funkcję podstawą określoną na rysunku studium. Przez usługi towarzyszące lub funkcje uzupełniające należy uznać takie formy działalności lub takie zagospodarowanie terenu, które będzie poprawiało jakość przestrzeni i będzie przyczyniać się do poprawy jakości życia mieszkańców. Przykładowo dla funkcji mieszkaniowej mogą być to np.: usługi handlu, oświaty, kultu religijnego, itp. Przedmiotowa zabudowa może być również uzupełniona o urządzenia i obiekty sportowe, place zabaw, zieleni przydomową oraz osiedlową.

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, a wymagających prac ziemnych, istnieje konieczność prowadzenia badań archeologicznych. Przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy uzyskać pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych.

Tereny z wiodącą funkcją przemysłowo – gospodarczą

Pod pojęciem „działalność przemysłowo – gospodarcza” należy rozumieć wszelkiego rodzaju działalność produkcyjną, magazynową lub usługową, prowadzoną na terenach i w obiektach o charakterze „przemysłowym” (nie należy więc – w rozumieniu studium – zaliczać do niej usług typu oświaty, kultu religijnego, itp.). Do terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą włączono również istniejące ośrodki rolniczej gospodarki wielkoobszarowej, w ramach których prowadzona jest (lub może być) różnego rodzaju działalność produkcyjna (gorzelnie, suszarnie, przetwórstwo rolno – spożywcze, itp.) oraz magazynowa, bazy budowlane, komunikacyjne.

Tereny przewidziane pod działalność przemysłowo – gospodarczą powinny być lokalizowane z uwzględnieniem specyfiki środowiska przyrodniczego gminy oraz przepisów prawa.

Dla terenu położonego w miejscowości Nowojewo, przy granicy z gminą Kostrzyn, należy zwrócić szczególną uwagę w doborze prowadzonej działalności, która winna być zrealizowana jako nieuciążliwa, jej zakres oddziaływania powinien zamknąć się w granicach nieruchomości pozostającej we władaniu przez inwestora. W celu polepszenia ochrony oraz zniwelowania negatywnego do minimum oddziaływania na sąsiednią zabudowę zaleca się wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej np. z roślin zimozielonych.

Teren położony w miejscowości Borzejewo, dla którego przeznaczenie zmienia się na cele powierzchniowej eksploatacji kruszywa, po wyczerpaniu złoża zostanie poddany rekultywacji. Jej kierunek zostanie ustalony po przeanalizowaniu lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, warunków gruntowo – wodnych, itp. oraz aktualnych potrzeb (może mieć ona np.: charakter leśny, pod zbiornik retencyjny poprawiający stosunki wodne lub na cele hodowli ryb), w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Uciążliwość z prowadzonych działalności gospodarczych powinna zachować normy środowiskowe ujęte w przepisach prawa i winna zamykać się w granicach terenów objętych zainwestowaniem.

Wszystkie inwestycje lokalizowane na ww. obszarach muszą zachować standardy środowiska, określone w przepisach prawa, w szczególności w tych miejscach gdzie występuje sąsiedztwo z zabudową mieszkaniową.

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, a wymagających prac ziemnych, istnieje konieczność prowadzenia badań archeologicznych. Przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy uzyskać pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych.

Tereny rolne i rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz tereny rolno – przemysłowe.

W ramach terenów rolnych i rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

- dopuszcza się lokalizację zabudowy zagrodowej, przy czym powierzchnia gospodarstwa rolnego związanego z tą zabudową winna przekraczać średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie;
- na terenach słabych klas gleb (V i VI) dopuszcza się możliwość realizacji dolesień;
- na terenach wsi Giecz, Chłapowo, w sąsiedztwie Rezerwatu Archeologicznego, dopuszcza się w ramach istniejących terenów przeznaczonych pod zabudowę, realizację funkcji rekreacyjnej oraz agroturystycznej.
- na terenach wsi Giecz, Biskupce, w sąsiedztwie postulowanego zbiornika retencyjnego „Giecz” wyłącznie w ramach terenów pokazanych na rysunku studium pod zabudowę, dopuszcza się realizację funkcji rekreacyjnej, agroturystycznej oraz usług związanych z ww. funkcjami w zakresie uzgodnionym z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Na terenie gminy zaleca się wykorzystywanie alternatywnych źródeł energii, pochodzących ze źródeł odnawialnych takich jak siłownie wiatrowe. W niniejszej zmianie w ramach terenów rolnych i rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz terenów rolno – przemysłowych, dopuszcza się możliwość wykorzystania przedmiotowych terenów pod realizację siłowni wiatrowych.

W przypadku lokalizacji wież siłowni wiatrowych należy spełnić następujące wymogi:

- minimalna odległość od istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej oraz zabudowy zagrodowej równa czterokrotnej wysokości wieży;
- minimalna odległość od istniejących i projektowanych sieci wysokiego napięcia nie może być mniejsza niż wysokość wieży;
- minimalna odległość od zewnętrznej krawędzi jezdni autostrady nie mniejsza niż wysokość przedmiotowej elektrowni oraz z zachowania przepisów prawa;
- nie należy lokalizować elektrowni wiatrowych na terenie strefy ochrony konserwatorskiej Rezerwatu Archeologicznego w Gieczu;
- nie należy lokalizować elektrowni wiatrowych na terenie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków;
- podczas planowania lokalizacji elektrowni wiatrowych należy wykluczyć możliwość zakładania elektrowni wiatrowych w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowych i historycznych zespołów dworsko – parkowych (wpisanych do rejestru zabytków i będących w gminnej ewidencji zabytków) oraz w ich dalszym otoczeniu biorąc pod uwagę najważniejsze osie widokowe wiodące w kierunku tych zespołów i prowadzące od nich na zewnątrz (p.w. wzdłuż alei i dróg dojazdowych); powiązania widokowe są integralnym składnikiem funkcjonowania

zespołów zabytkowych w krajobrazie, często specjalnie projektowanym i jako takie stanowią wartość podnosząca walory krajobrazowe i kulturowe gminy;
- podczas prac ziemnych związanych z budową elektrowni wiatrowych ustala się obowiązek prowadzenia badań archeologicznych; inwestor winien uzyskać pozwolenie na badania archeologiczne przed otrzymaniem pozwolenia na budowę.

Na terenie gminy dopuszcza się lokalizację głównych punktów zasilania (GPZ) – stacji transformatorowych zgodnie z przepisami prawa.

Tereny o funkcjach mieszanych

W ramach ww. zabudowy występuje możliwość lokalizacji dwóch funkcji, które wzajemnie się uzupełniają. Na terenach tych jest możliwość zlokalizowania zarówno budynków mieszkalnych jak i zabudowy przeznaczonej pod działalność gospodarczą. W ramach działalności gospodarczej można lokalizować warsztaty, obiekty przeznaczone na działalność rzemieślnicza oraz drobną wytwórczość.

Ponadto dopuszcza się na przedmiotowym terenie rezygnacji z funkcji mieszkaniowej na rzecz prowadzonej działalności gospodarczej.

Na ww. terenach dopuszcza się takie zainwestowanie, które w skrajnych sytuacjach może spowodować całkowity zanik funkcji mieszkaniowej.

W celu polepszenia ochrony oraz zniwelowania negatywnego do minimum oddziaływania na sąsiednią zabudowę zaleca się wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej, np. z roślin zimozielonych.

Uciążliwość z prowadzonych działalności gospodarczych powinna zachować normy środowiskowe ujęte w przepisach prawa i winna zamykać się w granicach terenów objętych zainwestowaniem.

Wszystkie inwestycje lokalizowane na ww. obszarach muszą zachować standardy środowiska, określone w przepisach prawa, w szczególności w tych miejscach gdzie występuje sąsiedztwo z zabudową mieszkaniową.

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, a wymagających prac ziemnych, istnieje konieczność prowadzenia badań archeologicznych. Przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy uzyskać pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych.

7.3. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Poszerza się teren zarezerwowany dla Rezerwatu Archeologicznego w Gieczu. Zwiększenie terenu jest niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania całego obiektu. Po przeprowadzeniu prac zabezpieczających, zrealizowaniu budynków usługowych, gastronomicznych, mogących zaspokoić potrzeby zwiedzających, na zasadach opisanych w pkt. 7.2., tytuł: Tereny rolne i rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz tereny rolno – przemysłowe, istnieje szansa na zwiększenie liczby odwiedzających i spopularyzowanie tego miejsca. Byłoby to ze wszech miar korzystne, w tym również dla miejscowej społeczności, min. poprzez pojawienie się nowych miejsc pracy.

Ze względów krajobrazowych, w tym potrzeb wyeksponowania zasobów kulturowych Rezerwatu Archeologicznego, zmienia się przeznaczenie terenu, sąsiadującego z obiektami historycznymi.

W związku z powyższym, konieczna jest zmiana lokalizacji postulowanej oczyszczalni ścieków. Wskazana na załączniku graficznym, lokalizacja jest tylko zalecaną i dopuszcza się jej zmianę. Przy wyborze miejsca dla postulowanej oczyszczalni należy wziąć pod uwagę własność gruntów oraz warunki hydro – geologiczne.

W „strefach ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych” podczas inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu, a wymagających prac ziemnych, istnieje konieczność prowadzenia badań archeologicznych. Przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy uzyskać pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych.

Na terenie „strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków istnieje zakaz prowadzenia wszelkich robót budowlanych oraz przemysłowych a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają uzgodnienia z WWKZ.

Podczas prac ziemnych podejmowanych przy obiektach zabytkowych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków lub wpisanych do rejestru zabytków istnieje obowiązek prowadzenia badań archeologicznych, na które należy uzyskać pozwolenie WWKZ przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.

Stanowiska archeologiczne niezewidencjonowane oraz niezaznaczone na rysunku planu, dla których ustalony zostanie obowiązek ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, wymagają uzgodnienia z WWKZ przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, dla określenia konieczności ewentualnych prac archeologicznych.

7.4. Obiekty i obszary chronione na podstawie przepisów szczególnych.

Bezwzględne zachowania wymagają:

- ciągi zieleni ekologicznej nie wykazane w studium, których potrzeba objęcia ochroną wyniknie przy opracowaniu terenu w mpzp,
- pojedyncze zespoły istniejącej zieleni śródpolnej (przy oczkach wodnych, w obniżeniach terenu, na skarpach itp.),
- dolina rzeki, która powinny być chroniona przed intensywnym zagospodarowaniem i w maksymalnym stopniu renaturalizowana, co pozwoli na jej funkcjonowanie jako korytarza ekologicznego o szczególnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego,
- naturalne rowy otwarte.

Zabrania się kanalizowania istniejących rowów występujących na obszarach, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dopuszcza się natomiast przełożenie takiego rowu.

Wprowadza się ponadto obowiązek ochrony krajobrazu, który należy chronić poprzez wykluczanie obiektów, które charakterem (gabarytami, powierzchnią zajmowanego terenu, rodzaju prowadzonej działalności) kolidują z otoczeniem.

7.5. Wytyczne do infrastruktury technicznej:

- należy zachować odległości od istniejących sieci elektroenergetycznych, zgodnie z przepisami prawa, dopuszcza się skablowanie sieci dystrybucyjnych lub wyniesienie przedmiotowych sieci poza tereny objęte inwestycjami,
- przewiduje się zwiększenie udziału energii elektrycznej pochodzącej z niekonwencjonalnych i odnawialnych źródeł energii w całkowitej rocznej

sprzedaży energii elektrycznej. Wszystkie zakłady produkujące tę energię (elektrownie wodne, wiatrowe i słoneczne, zakłady produkujące biogaz, biomasę i biopaliwa oraz zakłady wykorzystujące ciepło geotermalne) poprzez włączenie do krajowego systemu energetycznego wpłyną na poprawę zaopatrzenia regionu.

Rolę łączników ekologicznych na terenach zurbanizowanych powinna pełnić zieleń przydrożna i wzdłuż cieków wodnych. Przy ustalaniu zasad zagospodarowania każdego z terenów należy dążyć do maksymalnego udziału terenów biologicznie czynnych.

W studium określono główny charakter zainwestowania, co oznacza, że mogą być lokalizowane również obiekty o innym przeznaczeniu, jednak niezakłócające funkcji wiodącej.

Przewodniczący Rady
Krzysztof Prusak
Krzysztof Prusak